Regd. No. H 18.

ప్రతి 30 పైసలు

శుక్రవారం 9-2-73

"OLUCEM"
(ఓలూసెమ్)
వాటర్‌ప్రూఫ్ సిమెంటు పెయింటు
మీ ఇంటిగోడలకు రంగు రంగుల ఓలూసెమ్ వేయ్యండి అందంగానూ వుంటుంది. గోడలోనికి చెమ్మను చేర నివ్వదు. తయారుచేయువారు:
శోధన్ పెయింట్సు
శోధన నగర
నెల్లూరు-3. ఫోను: 506.

జమీన్ రైతు

స్థాపకులు : నెల్లూరు వెంకట్రామానాయుడుగారు

సంపుటి 45 సంపాదకుడు : నెల్లూరు శ్రీరామమూర్తి సంచిక 5

"ఆల్‌విటాల్"
నరముల పటుత్వము, రక్తపుష్టి, వీర్యశక్తి కలిగించు నూతన టానిక్కు నానండును.
220 మి. లీ. రూ. 5-90 లు
450 మి. లీ. రూ. 10-90 లు
అన్ని మందులషాపులలోను దొరకును.
కోరినవారికి కేటలాగు ఉచితం
ఎ. యస్. ఫార్మా,
రాయాజీవీధి - నెల్లూరు.

కాంగ్రెస్‌నాయకులు ఇరుకునపడ్డారు!

ఢిల్లీసంప్రతింపులవిషయంలోభిన్నాభిప్రాయాలు?

రెండుమూడు రోజులుగా కాంగ్రెసు నాయకుల ధోరణి గమనిస్తే వారు ఇరుకునపడ్డారా అని అనుమానించవలసి వస్తుంది. కేంద్రంతో వ్యవహరించవలసిన తీరునుగూర్చి వారింతవరకు ఏకాభిప్రాయానికి రాలేకపోయారు; సంప్రతింపుల విషయంలో భిన్నాభిప్రాయాలు, పరస్పర విరుద్ధధోరణులు కలిగివున్నారని వారి సమాలోచనల వైఖరినిబట్టి చెప్పవచ్చు. ఢిల్లీకి వెళ్లాలని కొందరంటే, షరతులు అంగీకరించబడందే వెళ్ళకూడదని మరి కొందరు. అసలు వెళ్ళడం వెళ్లకపోవడం యిక కాంగ్రెసువారి అధీనంలో లేదు, సంయుక్త కార్యాచరణ సంఘం నిర్ణయిస్తేకాని ఎవరూ పోవడానికి వీల్లేదని కాంగ్రెసేతర నాయకులు అంటున్నారు. బి. వి. సుబ్బా

ఢిల్లీకి పోవడమా, మానడమా?

రెడ్డిగారు తనకు ఢిల్లీనుండి ఆహ్వానంవచ్చిందన్నారు. కాని తాను ముందుగా విధించిన షరత్తులు అమోదించబడితేనే ఢిల్లీకి వెళ్ళను అన్నారు. తర్వాత బేషరత్తుగా ఢిల్లీకి వెళ్ళి ప్రధానికి రాష్ట్ర పరిస్థితి వివరించవలసిన ఆవశ్యకత సుముఖత వ్యక్తపరిచారు. కొందరు మాజీమంత్రులు శాసనసభ్యుల సహకారం లభించిన సంప్రతింపులకు ఒప్పుకోవాలని తలపోస్తున్నారట. ఇట్లా కాంగ్రెసు నాయకులు పల్లగులాలు పడుతున్నారు. ఢిల్లీకి వెళ్ళడమా, మానడమా; వెళ్తే రాష్ట్రంలో ఏ పరిణామాలు ఏర్పడ్తాయో, వెళ్ళకపోతే కాంగ్రెసు అధిష్ఠానవర్గం ఏ వైఖరి అనుసరిస్తుందో అనే తటాపటాయింపు వున్నట్లుంది. సంయుక్త కార్యాచరణ సంఘంలో వున్న కాంగ్రెసేతర నాయకులు తమను ఏ వర్గేశాలు అంటగట్టి ప్రచారం చేసారో అనే అనుమానాలు కూడా కొందరికి వున్నట్లుంది.

శ్రీ బి. వి. సుబ్బారెడ్డి ప్రకటనల్లోనే ఈ ద్వంద్వ వైఖరి, సందిగ్ధ పరిస్థితి

—కొరవ 4 వ పేజీలో

కాంగ్రెస్ సోషలిస్టుఫోరం ద్విపాత్రాభినయం!

రాష్ట్రంలో పరిస్థితినిగూర్చి ప్రధాని ఇందిరాగాంధీకి రాష్ట్ర నాయకులెవరూ సరైన సూచనా ఇవ్వలేదని, యథార్థవిషయాలను ఆమె దృష్టికి తీసుకుపోలేదని, ఆమెను పెడదారిపట్టించారని ప్రధమ నాయకులు చేస్తున్న ఆరోపణ నిరాధారమైందికాదేమోననిపిస్తుంది. వాస్తవ పరిస్థితులను చెప్పలేపోవడమేకాదు, సమైక్యతకోసం తాము ప్రత్యేకంగా కృషి చేస్తున్నట్లు వీరు చెప్పుకోవడంకూడా జరిగిందంటున్నారు. అందువల్లనే ప్రధాని ఆంధ్రోద్యమ విషయంలో పొరపాటు పడిందేమోనని పెద్దల అభిప్రాయం.

చెడ్డపేరు మీకే!

రాష్ట్రంలో వుండే సమైక్యతావాదులైన కాంగ్రెస్ శాసనసభ్యులు, మాజీమంత్రులు ఆంధ్రప్రాంతంలో అడుగుపెట్టలేకున్నారట. సమైక్యతావాదులుగా వారువస్తే ప్రజలు సహించేస్థితిలో లేరు; వేర్పాటువాదులుగా రావడానికి వారు సిద్ధంగా లేకపోవచ్చు, లేక ముఖంచెల్లకపోవచ్చు. వారికి-ప్రజలకుమధ్య అంత అగాధంఏర్పడిపోయింది.

కాని కేంద్రమంత్రులుగావుండే తెలుగువారు రావడానికి అభ్యంతరమేమిటో అర్థమేమి? మొన్నటివరకు కేంద్రంలో ఇద్దరే తెలుగువారున్నారు-డాక్టర్ కె. ఎల్. రావు శ్రీ కె.వి. రఘునాథరెడ్డి. వీరిద్దరూకూడా ఇప్పటికి ఆంధ్రప్రాంతంలో అడుగుపెట్టలేదు; ఆంధ్రలో పరిస్థితులు స్వయంగా పరిశీలించలేదు.

ఈ ఇద్దరిలోకూడా డాక్టర్ రావుగారు

—కొరవ 4 వ పేజీలో

మరణము

30-1-1973 తేది సాయంకాలం 4-20 గంటలకు

మా అన్నగారు

శ్రీ మాంగుంట వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారు

స్వర్గస్తులైనారు.

14-2-73 తేది బుధవారము ఉదయం

ఉత్తరక్రియలు

గూడూరులో మా స్వగృహమునందు జరుగును.

ఇట్లు సోదరులు,

మాంగుంట సుబ్బరామరెడ్డి,

,, రంగారెడ్డి,

,, బాలకృష్ణారెడ్డి.

శ్రీ గోపాలరెడ్డిపై ఆగ్రహం ఎందుకు?

బుచ్చిసమితి కార్యాలయంలో వుండిన డాక్టరు బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారి చిత్రపటాన్ని 6 తేది ఉద్యమకారులైన యువకులు తెచ్చి, నిరాహారదీక్షా శిబిరంముందు పగులగొట్టి, తగులబెట్టారట. పార్కుకొద్దున్న గోపాలరెడ్డి పేరును తుడిచివేసి తెలంగాణ పార్కు అని వ్రాశారట. పార్కు ప్రారంభోత్సవ శిలాఫలకంమీద, లోపల మరో ఫలకంమీదవున్న గోపాలరెడ్డిగారి పేరు గీరిపారవేశారట.

గోపాలరెడ్డిగారు గవర్నరైనప్పుడు, స్వర్గీయ దొడ్ల లక్ష్మినరసారెడ్డిగారి హయాంలో, సమితి కార్యాలయంలో స్వర్గీయ కాకాణి వెంకటరత్నంగారిచే ఆవిష్కరింపబడిన చిత్రపటం అది. శ్రీ మేనకూరు గోపాలకృష్ణారెడ్డి బుచ్చి పంచాయతీ అధ్యక్షుడుగానిర్మించి గోపాలరెడ్డిగారి నామకరణంచేసిన పార్కు అది. బుచ్చిలో నిరా

—కొరవ 4 వ పేజీలో

కామధేను శిల్కుస్
(APPROVED RETAIL CALICO SHOW ROOM)
న్యూ టెక్స్‌టైల్స్ షో - రూము
చిన్నబజారు (Tel; 946) నెల్లూరు.
మీ అభిరుచులకు అనుగుణంగా నాగరిక డిజైనులలో అన్నిరకములు తెప్పించియున్నాము.
కంచి - కొళ్ళగాల్
ధర్మవరం - బెనారస్
ఔరంగాబాద్ - వరయాత్
మాధవరం - మధుర
కోయంబత్తూరు - కోతంకోటం
గ్వాలియర్, కాల్‌సిల్కు, బొంబే డైయింగ్,
మఫత్‌లాల్ బెంగాల్ సూటింగులు
షర్టింగులు, ధోవతులు.
"స్ట్రాటా రెగ్జిబిట్ షర్టింగు" మావద్దేదొరకును
దయచేసి ఒకసారి విచ్చేయండి. అందరికోర్కెలు తీర్చగల కామధేనువు అని రుజువుకాగలదు.

జమీన్‌రైతు

శ్రీ పరీధావి మాఘ శుద్ధ షష్ఠి శుక్రవారం 9-2-1973

కేంద్రం కర్తవ్యం

గడువు దాటిపోయింది, కాని గండం గడచిపోలేదు. వాతావరణంలో కొంత ప్రశాంతత ఏర్పడివుంది. కాని యిది ప్రశాంతత అనుకొనేందుకవకాశంలేదు. ఈ వారంలో అరాచకచర్యలు మునుపటి వలె తీవ్రంగా లేకపోవచ్చు; చెదురు మదురుగా జరిగిన కొన్ని సంఘటనలు ఉద్యమ తీవతను సూచించకపోవచ్చు. కాని అంతమాత్రాన్నే ప్రశాంత పరిస్థితులు నెలకొన్నాయని భావించలేము. ఎప్పుడు ఏమిగాబోతుందో, ఏముప్పు వాటిల్లబోతుందో అనే భయాందోళనలతో, తీరావహవాతావరణంలో ప్రజలు ప్రాణాలు ఉగ్గబట్టుకొని కాలం గడుపుతున్నారు. ఈ పరిస్థితి వైదొలగనిదే ప్రశాంతత ఏర్పడిందన్న అభిప్రాయానికి రాలేము.

ఎన్నాళ్లీ త్రిశంకుస్వర్గం, ఇంకెంతకాలం ఈనరకయాతన-అనేకవేదనపై తిరస్కరిలోనూ ఏర్పడివుంది పట్టణ జీవితం దుర్భరంగా దుస్సాధ్యంగా తయారైంది. తపాళ్లేవు, బళ్లులేవు, రైళ్లులేవు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాల్లేవు, రాకపోకలులేవు. పరిస్థితులు దినదినానికి క్షీణదశకు చేరుతున్నాయి. ప్రజాజీవితం రోజురోజుకూ దుస్సహమవుతున్నది.

ఫిబ్రవరి 5 తేదీలోగా ప్రత్యేకరాష్ట్రం ప్రకటించకపోతే 'చరిత్రలో కనీవిని యెరుగని మహావిప్లవం' రాబోతుందని కాకినాడ సభలో శ్రీ బి. వి. సుబ్బారెడ్డి చేసిన హెచ్చరిక కార్యాచరణకు రావలసిన సమయంలో మనం వున్నాము. విద్యార్థి నాయకులు ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని హస్తగతం చేసికొని, తమకుతామే ప్రత్యేక రాష్ట్రం స్థాపించడానికి నిర్ణయించిన గడువు కూడా దాటిపోయింది. సాయుధ పోరాటానికి, ప్రతీకార చర్యలకు పూనుకొనగలమని వారు చేసిన హెచ్చరిక అమలులోకివచ్చే సమయమూ ఆసన్నమైంది. కొందరు ఉద్యమ నాయకులు తమ శాసన సభ్యత్వాలకు రాజీనామాలిచ్చి ఉద్యమాన్ని మరింత తీవ్రతరం చేయడానికి నిశ్చయించుకొన్న తరుణమూ వచ్చింది. మరికొందరు నాయకులు ఇతరరాష్ట్రాల సహాయంతో 'స్వతంత్ర' రాష్ట్రాన్ని స్థాపించాలన్న కలలుకనడం, ఆలాపించడం జరుగుతూనేవుంది.

ఎటుచూచినా, ఏ కోణంనుండి పరిశీలించినా నేటి ప్రశాంతత సహజమైందికాదని మాత్రం స్పష్టమౌతున్నది. ఐతే విప్లవం, మహావిప్లవం అంటుండిన కాంగ్రెసు నాయకులు యిప్పుడిప్పుడే శాంతి ప్రవచనాలకు దిగడం, కొంత ఆలస్యంగానైనా వారికి ఉద్యమ రూపురేఖలపట్ల అవగాహనం కుదరడం హర్షించదగిన విషయం. కాని ఒకసారి ఉద్రేకాలను రెచ్చగొట్టి, ఆవేశాలకు అవధులులేకుండా చేసినతర్వాత యిక నాయకుల అధీనంలో, అదుపాజ్ఞలలో ఎంతవరకు ఉద్యమం వుంటుందన్న అనుమానాలు వ్యక్తమౌతున్నాయి.

ఈ విషమ పరిస్థితుల్లో యింకా జాప్యం చేయడం, చర్చలతో సంప్రతింపులతో కాలయాపన చేయడం సమంజసంకాదు. ఇప్పుడు ప్రతిరిక్తమయినది మాత్రమేకాదు, ప్రమాదకరమైనది కూడా అన్న వాస్తవాన్ని కేంద్ర నాయకులు గుర్తించగలగాలి. సమస్యను నానబెస్తే, ఆలస్యంచేస్తే దానంతటదే సర్దుబాటవుతుందన్న ఆలోచనలిప్పుడు

స్థానముండరాదు. దినగండంగా గడుపుతున్న ఆంధ్రుల దైనందిన జీవితాలతో చెలగాటమాడడం ఎవరికి శ్రేయస్కరం కాదు.

వేర్పాటుధోరణిని బలపరుస్తూ మేమిమాట అనడంలేదు. ఇప్పటికైనా కేంద్రనాయకులు రాష్ట్ర సమైక్యతను కాపాడగల్గితే అంతకన్నా కోరదగిందేమీ వుండదు. కాని ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అది సాధ్యంకాదు; విభజన వినా మరొక్క మార్గాంతరం కనిపించడంలేదు అన్నదే మా అభిప్రాయం. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వరుసగాచేసిన పొరపాట్లువల్లనైతేనేమి, సకాలంలో తీసుకోవలసిన నిర్ణయాలు తీసుకోలేకపోవడంవల్లనైతేనేమి, యిరు ప్రాంతాలకు ఆమోదయోగ్యమైన పరిష్కారమార్గాన్ని సూచించడంలో విఫలం కావడంవల్లనైతేనేమి ఇక రాష్ట్రసమైక్యత ఒకకల అన్న అభిప్రాయం అందరిలోనూ ఏర్పడిపోయింది. ఈ వందరోజులలో రాష్ట్రంలో ప్రత్యేకాంధ్రోద్యమకారుల విశృంఖలత్వాన్నే చూడగలిగాము కాని సమైక్యతావాదుల ప్రబోధాలను వినలేకపోయాము. కాంగ్రెసుపార్టీలోని సమైక్యతావాదులు తమనియోజకవర్గాల మాట దేవుడెరుగు, కనీసం తమ ఆలుబిడ్డలను చూచుకొనేందుకు స్వస్థలాలకు రాండానికికూడానోచుకోలేకపోతున్నారు. ఇక పార్టీనిర్ణయానుబద్ధులయి సమైక్యతావాదాన్ని బలపరుస్తున్న కమ్యూనిస్టులు కూడా బహిరంగంగా తమ అభిప్రాయాలను ప్రచారం చేసుకోలేకపోతున్నారు. వేర్పాటుధోరణికి వ్యతిరేకంగా పోవడం ఏటికి ఎదురీదడంగానే వుంది. స్వీయాభిప్రాయాలను నిర్భయంగా, నిస్సంకోచంగా, స్వేచ్ఛగా వ్యక్తంచుకొనే అవకాశాలు మృగ్యమౌతున్నాయి. ఇది నిజంగా దురదృష్టకర పరిస్థితే! అంతేగాదు, ఈ రాష్ట్రానికి ఇదొక శాపమేమోననిపిస్తుంది. రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన భావస్వాతంత్ర్యానికి అర్థంలేకపోయిన తర్వాత, అభిప్రాయ ప్రకటనకు స్వేచ్ఛలేకపోయిన తర్వాత యిక ఇది ప్రజాస్వామ్యమనిపించుకోదుగదా!

మరి ఈ పరిస్థితుల్లో రాష్ట్ర శ్రేయస్సును, ప్రజాక్షేమాన్ని ఆకాంక్షించేవారు ఎవరైనా ఏమిచేయగలరు? ఏమి చెప్పగలరు? అభిప్రాయ ప్రకటన అన్నది ఏకపక్షంగానే జరుగుతున్నపుడు, దాన్ని ఎదుర్కొనే అవకాశాలు, ప్రభుత్వమే కల్పించలేకపోయినప్పుడు ఎవరైనా దానికి తలవొగ్గక తప్పుతుందా?

ఆంధ్రప్రాంత పరిస్థితేగాదు; తెలంగాణా పరిస్థితికూడా యిదేదారిపడ్తే సూచనలు కనిపిస్తున్నాయి. చెన్నారెడ్డి వర్గీయులు ప్రత్యేకరాష్ట్ర నినాదంతో రంగంలోకి దిగారు. ఇక అక్కడకూడా ఉద్యమం తీవ్రంకాక తప్పదు. రెండు ప్రాంతాలలోనూ భావసమైక్యత అన్నది నామమాత్రంగానైనా కనిపించకపోయిన తర్వాత యిక కలిసివుండడం అసంభవం, అవాంఛనీయంకూడా!

ఈ వాస్తవాన్ని కేంద్ర నాయకులు యింకా గుర్తించినట్లు కనిపించడంలేదు. ఇది కేవలం కాంగ్రెసు పార్టీకి సంబంధించిన సమస్యగా వారు పరిగణిస్తున్నారా అని కూడా అనిపిస్తుంది.

రాష్ట్రంలో ఉద్యమం కాంగ్రెసు వారి సొంతంకాదు; వారి అదుపాజ్ఞలలోనూ లేదు. అసలు ఉద్యమాన్నిప్రారంభించింది కాంగ్రెసువారు కాదు. సమైక్యతావాదులుగా మొదలైన కాంగ్రెసువారు ప్రవాహ ప్రాబల్యానికి ఎదురీదలేక, గత్యంతరం లేని పరిస్థితుల్లో ప్రత్యేకాంధ్రోద్యమ నాయకులుగా మారిపోయారు. ఉద్యమానికి నాడు శ్రీ బి. వి. సుబ్బారెడ్డి నాయకత్వం వహిస్తుండవచ్చు కాని ఆయన అభిప్రాయానుగుణంగా ఆ ఉద్యమం నడవాలనే షరతుఏమీలేదు. కాబట్టి కేంద్రం సంప్రతింపులు జరపదలచుకొంటే అది ఒక్క సుబ్బారెడ్డితోనో, కాంగ్రెసు నాయకులతోనో జరిపినంతమాత్రాన సరిపోదు. శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి నుండి తనకు పిలుపువచ్చిందని శ్రీ బి. వి. సుబ్బారెడ్డి ప్రకటించారు. పిలుపు రావడం మంచిదే, ఆ కదలిక కేంద్ర నాయకుల్లో కలగడం హర్షణీయమే! సుబ్బారెడ్డిగారు ఢిల్లీ వెళ్లడం వలన సంప్రతింపులకు సుముఖులు కావడమూ సంతోషించదగిన పరిణామమే. ఐతే ఈచర్చల ఫలితాలపట్ల మాకు నమ్మకం కలగడంలేదు. రాష్ట్ర విభజన తప్ప మరొక ప్రతిపాదనకు సుబ్బారెడ్డి ఢిల్లీలో అంగీకరించివస్తే పరిణామాలు ఎట్లావుంటాయో మనం ఊహించుకోవచ్చు. సుబ్బారెడ్డిగారి సంప్రతింపులకు యితర ఉద్యమకారులు కట్టుబడి వుంటారని, ఆయన మాటప్రకారం ఉద్యమం నడవగలదని మనం అనుకోలేము. ఇతరపార్టీ నాయకులతోకూడ చేతులు కలిపి, నరసారావుపేటలో సంయుక్త కార్యాచరణ సంఘమంటూ ఒకటి ఏర్పాటుచేసుకొన్నతర్వాత ఇక కాంగ్రెసువాదులు, కాంగ్రెసేతరులు ఆరేడిదక్షతతో వ్యవహరించడం, సంప్రతింపులు కాంగ్రెసువారితోనే పరిమితం చేయడం సబబుకాదు. సమస్యను శాశ్వతంగా పరిష్కరించాలంటే, ప్రజా జీవితాన్ని శాంతిమయం చేయాలంటే సంప్రతింపులు విస్తృత ప్రాతిపదికమీద జరగడం అవసరం. కాంగ్రెసేతర ఉద్యమనాయకులతోకూడా మొండిపట్టుదలతో వ్యవహరించడం బాధ్యతారాహిత్యమౌతుంది. దక్షిణప్రదేశ్ అని, స్వతంత్ర రాష్ట్రమని ప్రజలను రెచ్చగొట్టడం చాలా ప్రమాదకరమైన ధోరణి దాన్ని ఏదో విధంగా సమస్యను పరిష్కరించేందుకు, కేంద్రంతో సమాలోచనలకు అంగీకరించడం నాయకుల కర్తవ్యం. ఉద్యమం ఉద్యమంకోసమే కాకూడదు. ప్రజల్లో అశాంతి, అలజడి, ఆందోళన ఎల్లకాలం కాపురం చేస్తుండాలని నాయకులు అనుకొంటే అది క్షమించరాని వైఖరి అవుతుంది.

సంప్రతింపులకు దిగేముందు కేంద్రనాయకులు గమనించవలసినది ప్రస్తుత రాష్ట్ర పరిస్థితి. ఇతర రాష్ట్రాల్లో ఆందోళనలు చెలరేగే అవకాశాన్ని దీంతో ముడివేసి కష్టమైనా నష్టమైనా కలిసివుండమని ఆదేశించడం భావ్యంకాదు. విడిపోవడం యిరుపక్షాలకూ సమ్మతకరమైనప్పుడు, అదితప్ప మరొకమాటకు ప్రజామోద ముద్ర లభించే అవకాశాలు లేనప్పుడు, ప్రతిష్టలకు పట్టుదలలకుపోయి ఎవరికీ అక్కరలేని సమైక్యతకై కేంద్రం ఆశపడటం దక్షత అనిపించుకోదు.

కాబట్టి యిక సంప్రతింపులపేరట కాలాన్ని పొడిగించడం అభిలషణీయం కాదు. ఉద్యమంలో హింసాత్మక ధోరణులను నాయకులు, ఎన్.జి.ఓ.లు, విద్యార్థులు- అందరూ గర్హిస్తున్నారు. శాంతియుత పద్ధతుల్లోనే ఉద్యమం కొనసాగాలని

జనవాణి

కేంద్ర నాయకులు రావాలి!

ఆంధ్రోద్యమం సంయమనం కోల్పోయింది, స్వారీనం తప్పిపోయింది దీర్ఘకాలం ఎవరూ అదుపులో వుంచలేరు. ప్రజాజీవితం సంపూర్ణంగా స్తంభించిపోయింది దినాదినానికి ఉద్రిక్తవాతావరణం మితిమీరిపోతున్నది. ఈ పరిస్థితిని కేంద్ర ప్రభుత్వం గుర్తించలేక, ముల్కీ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం చూపలేక ఎందుకు యింత ఆలస్యం చేస్తున్నదో అర్థంకావడం లేదు. ప్రజల భవిష్యత్తుకు బాధ్యులైన నాయకులు ఢిల్లీ దర్బారులో జర్నీని తాపీగా, తాంపాదిగా పరిష్కారమార్గాన్వేషణకు రకరకాల ఆలోచనలు సాగిస్తున్నట్లుంది. సమస్యను త్వరితంగా, సంతృప్తికరంగా పరిష్కరించాలనే తాపత్రయం వారిలో లేశమైనాలేదని వారి ప్రకటనలు చూస్తేనే అర్థమౌతుంది ఈ మహోద్రిక్త వాతావరణంలో ఎంతకాలం ప్రజలు సతమతం కావాలో అంతుబట్టడంలేదు.

ఉద్యమం జాగ్రత్తమైపోయి ప్రజోద్యమంగా రూపొందినతర్వాత కాల్పులతో, కర్ఫ్యూలతో, అరెస్టులతో, బెదిరింపులతో దాన్ని అణచగలమనుకోవడం కేవలం భ్రమ. ఇలాంటి పౌరికచర్యలకన్నా, ప్రయోజనకరమైన పారమార్థికమార్గం ద్వారా దీన్ని పరిష్కరించడానికి కేంద్రం ప్రయత్నించాలి మన మంచితనంమీద ప్రగాఢమైన విశ్వాసంవుంచి, కేంద్ర ప్రభుత్వం ధైర్యంతో, స్థిరచిత్తంతో వ్యవహరించాలి. కేంద్రప్రభుత్వం తన గౌరవ ప్రతిష్ఠలతో దీన్ని ముడిపెట్టరాదు. రాష్ట్రంనుండి తక్షణమే సి. ఆర్. పి., సైన్యం పటాలాలను ఉపసంహరించి, ఉద్యమకారులందరినీ బేషరతుగా విడుదల చేయాలి. కేంద్రనాయకులు వెంటనే ఆంధ్ర ప్రాంతానికి వచ్చి, విస్తృతంగా పర్యటించి, ఉద్యమకారులతో వినయపూర్వకంగా చర్చలు చేయాలి ఉద్రేకాలు తగ్గనాడి, ప్రశాంతవాతావరణం కల్పించవలసిందని; శాంతియుతంగా, స్నేహపూర్వకంగా ప్రజాభీష్ట మేరకు అన్నీ సర్దుబాటు కాగలవని వారికి నచ్చచెప్పాలి

ఇవి జరగకుండా ప్రశాంతత నెలకొనాలనడం అర్థంలేనిమాట ప్రశాంతత

—తరువాయి 6 వ పేజీలో

శ్రీ. శే. మునిమాణిక్యం

ఉత్తమ కథకుడుగా ఒకతరం తెలుగు ప్రజలను ఉత్తేజపరచిన మునిమాణిక్యం నరసింహారావు ఇకలేరు. ఆయన పరమపదించారు. ఆయన మేధాసృష్టికాంతం సాహిత్రం దివ్యత్వాన్ని పొందింది. కాంతం కథలంటే, ఉత్తమ హాస్యకర్తగా నర

అందరూ వారిని స్మరిస్తున్నారు. ఐనా అక్కడక్కడా కొన్ని అసాంఘిక సంఘటనలు సంభవిస్తున్నాయంటే అవి సాగివున్న, సమయంకోసం వేచివున్న అరాచకశక్తుల ప్రమేయంవల్లనే సమకూర్చి వస్తుంది. ఆ సమాజ వ్యతిరేక శక్తులు మరింత విజృంభించి, గందరగోళాన్ని సృష్టించి, ప్రజాజీవితాన్ని దుర్భరస్థల పాల్జేయకముందే నాయకులు సమస్యను పరిష్కరించడం ఎంతైనా అవసరం.

విప్లవం, మహావిప్లవం, చరిత్ర ఎరుగని మహావిప్లవం అని కాంగ్రెసు వాదులు పలవరిస్తుంటే హాస్యాస్పదంగా వుంది. 25 ఏళ్లు దేశాన్ని పాలించినవారే విప్లవానికి పిలుపు యిస్తే అది ఏపాటి విప్లవమో, ఏ లక్ష్యంతో కూడిన విప్లవమో, ఏ తలలోపట్టిన విప్లవమో అర్థమవుతుంది. దేశంలో విప్లవం రావడానికి తగినపరిస్థితులను కాంగ్రెసువారే ఎప్పుడో సృష్టించిపెట్టారు. కాని యీ సమస్యమీద, ఈ సమయంలో కాదు విప్లవం రావల్సింది. ఇంతకన్నా ప్రాథమికమైన ప్రధానమైన జీవన్మరణ సమస్యలు ప్రజలకు అవగాహన అయినప్పుడు వారు విప్లవానికి సంసిద్ధులవుతారు. అప్పుడు వారిమూపు ఎవరిపై వుంటుందో మనం ఇప్పుడే ఊహించుకో నవసరంలేదు.

ఇప్పటికి జరిగిన పోరాటాలు; ఈ ప్రాణనష్టం, ప్రభుత్వఆస్తి నష్టాలు. ఇంకా కొంతమంది అమాయకుల ప్రాణాలు పోగొట్టుకోవడానికి, రైల్వేస్టేషనులు, పోస్టాఫీసులు దగ్ధంకావడానికి, ప్రజాజీవితం స్తంభించిపోవడానికి అంధ్రుడూ సంసిద్ధంగాలేడు. ఇక ఎలాంటి ఆలస్యంలేకుండా పరిష్కారం ఏర్పడడమే ప్రతి ఆంధ్రుడూ కోరుకొనేది.

సింహారావు ఆధునిక తెలుగుసాహిత్యంలో గౌరవస్థానాన్నే పొందారు.

నరసింహారావు పేరుతో జంటగా గుర్తొచ్చేది ఆయన కాంతం కథలు. కథానికి ఆయన చిత్రించిన కాంతం ఒకమానవి కాదు; ఒకభావన. ఆమె మధ్యతరగతి గృహిణి మనస్తత్వానికి ఒక సంకేతం. ఆదర్శమైన భార్యాత్వం, అమాయకత్వం, వట్టాటూరి గడుసుదనంగల భార్యలందరికీ కాంతం ఒక ప్రతీక. అమెతర్వ వెకిరాపులనూ అట్లాగే చెప్పుకోవాలి. మోయలేని బరువను మోస్తూ సంసారసాగరాన్ని దైవంమీద భారంవేసి తరింపజూచే మధ్య

'పురుషోత్తముడు'

తరగతి మామూలుమనుష్యులే నరసింహారావు కలం ఎక్కువగా సృష్టించిందేమో? కొంతమంది విమర్శకులు ఈయన బలంతో పోల్చిచూడారు. చలంపాత్రలు ఈకోవకుచెందినవే, ఆంగీకరించరే మొత్తం సమాజం వునాదుల్నే పెళ్ళగించివెయ్యబోస్తే, నరసింహారావు పాత్రలు వాస్తవాలను అంగీకరించి, సర్దుబాటు ధోరణిలో రాజీమనస్తత్వంతో ఉన్న పరిధిలోనే సుఖించాలని ప్రయత్నిస్తాయి. ఈఇద్దరికీ ఎక్కడ లంగరందేది? అందుకే ఈయన కథలు సందేశ సమస్యాత్మకంగాకాదు, రసానుభూతి ప్రధానాలగావుంటాయి.

"తెలుగువారికి నిజమైన హాస్యమును చవిచూపిన ధీరుడు గురజాడ"-తర్వాత కాలంలో ఆ హాస్యధోరణిని పండించుకొని రాసినవారు భమిడిపాటి, మొక్కపాటి, నరసింహారావులు. మొక్కపాటి, భమిడిపాటిగార్లది Boisterous Humour ఐతే మునిమాణిక్యంవారిది Delicate Humour అని పెద్దలు విమర్శకులెవరో సెలవిచ్చేవున్నారు. నరసింహారావు సృష్టించిన హేమచంద్రుడూ, గోపాలం మొదలయిన హాస్యపాత్రలకూ, గిరీశంపాత్రకూ చాలా పోలికలున్నాయి. అవ్వలు తీర్చవలసివస్తే ఈయన హేమచంద్రుడు సర్వసంగ పరిత్యాగి, ఎవరి వద్దనుండయినా తీసుకొనేప్పుడు 'సేనా-వాడూ' అనే భేదంలేకుండా. తాన సుమ్మగా

—తరువాయి 4 వ పేజీలో

ఈవారం విశేషాలు

లాభనష్టాలులేని కేంద్ర మంత్రివర్గ విస్తరణ

కేంద్రమంత్రివర్గ విస్తరణ పెద్ద ఆర్భాటాలు, ఉత్కంఠలు లేకుండా అనూహ్యంగా జరిగిపోయింది. ఇందిరాగాంధీకి అత్యంత సన్నిహితుడు, అంతరంగిక సలహాదారుడు అయిన ఉమాశంకర్ దీక్షిత్‌కు హోమ్ శాఖ అప్పగించడం మినహా మంత్రివర్గ విస్తరణలో చెప్పుకోదగిన అంశాలేమీ లేవు. దీక్షిత్ మీద అటువంటి యోగ్యతలున్న దృష్ట్యా తలమెత్తి వున్నారు. వ్యక్తిత్వ విధానాల విషయంలో దీక్షిత్ కారణమున్న విమర్శ ఆయన వ్యక్తిత్వానికి వర్తించే ఇందిరాగాంధీ దీక్షిత్‌కు ఎనలేని ప్రాధాన్యత ఇస్తూ వచ్చి, అందువల్ల చాలా విషయాల్లో ఆమె తప్పు దోవ పట్టింపబడే రాజకీయ సందర్భాల్లో వినిపించింది. ఈ గుసగుసలు ఎలాంటి పరిణామాలను కలిగిస్తాయోనని పరిశీలకులు వేచి చూస్తుండినారు. ఐతే మంత్రివర్గ విస్తరణ ఆ అనుమానాలు నిరాధారమని రుజువు చేసింది. దీక్షిత్‌కు మంత్రివర్గంలో ప్రథమ శ్రేణి లభించినా, అతిముఖ్యమైన హోమ్ శాఖ ఇవ్వడినా సీనియర్ మంత్రులకు అంత తలనొప్పి కలిగించి వుండక పోవచ్చు. కారణం – హోమ్‌శాఖ ఇందిరాగాంధీ వద్దనుండి దీక్షిత్‌కు బదిలీ చేయబడింది. సీనియర్ మంత్రులకుండి వీ శాఖమా ఊపకానికి దీక్షిత్‌కు ఉన్నతం జరగలేదు గనుక గడ్డిలో మెల్ల మెల్లగా వారు తృప్తిపడవచ్చు.

మంత్రివర్గ విస్తరణ అనే బూచి మునుగులో దాచిపెట్టబడి వున్నంతకాలం చాలా మందిని చాలా రకాలుగా భయపెట్టింది. కొందరిలో కలవరం కలిగించింది; మరి కొందరిలో ఆశలు రేకెత్తించింది. ఇంకొందరిలో తపనపట్టించింది. తీరా ముసుగు తొలగిన తర్వాత అదేమంత భయంకరమైంది కాదని తేలిపోయింది.

మంత్రివర్గ విస్తరణ వార్త గాలిలో పొరగానే పరిశీలకులు ఈసారి ఒకటి

కొత్త రఘురామయ్య
ధైర్యమే!

రెండు పెద్ద ప్రాణాలకు ముప్పు తప్పదనుకొన్నారు చవాన్, జగ్జీవన్‌రామ్, స్వరణ్‌సింగ్, ఫక్రుద్దీన్ అలీఅహ్మద్‌లలో ఎవరో కొందరు రాలిపోవడం తథ్యం అన్న అభిప్రాయాలు బలంగా వినిపించాయి. ఫక్రుద్దీన్ తొలగింపును గూర్చి చాలాకాలంగా ఊహాగానాలు సాగుతుండినాయి. జగ్జీవన్‌రామ్ పరిస్థితికూడా అంత క్షేమకరంగా లేదని కొందరనుకొన్నారు. ఐతే పెద్దప్రాణాల్లో వీ ఒకరిద్దరికి ముప్పు వాటిల్లినా వాటి పరిణామాలు తీవ్రంగానే వుండవచ్చునన్న అభిప్రాయమూ వుండింది.

మంత్రివర్గ విస్తరణ మరికాస్త గరమ్ గరమ్‌గా వుండగలదని నుకొంటుండినా, ఇప్పటి పరిస్థితులను దృష్టిలో వుంచుకొంటే ఇంతకన్నా ఎక్కువ మార్పులు చేశాడం మంచిది కాదనిపిస్తుంది. అన్ని రాష్ట్రాల పరిస్థితులూ అంతంత మాత్రంగానే వున్నాయి. కాంగ్రెసు కవతు లాపుర బోతుడో; ఇప్పుడు పార్టీలో విస్ఫుటమౌన్న సంక్షోభం, అవిధేయత ఏ విధంగా తొలగించబడ్డాయో పరిశీలకులకు అంతుబట్టడంలేదు. ఇందిరాగాంధీ అధిపత్యం విర్వద్ధతర్వాత, పార్టీకి నాయకత్వానికి ఆమె మకుటంలేని మహారాణిగా తయారైన తర్వాత–పార్టీలో కలహాలు తీవ్రంగా రేగడం, బాహాటంగా రావడం ఇదే మొట్ట మొదటిసారి. దీన్ని అణచివేయకపోతే ఇందిరాగాంధీ నాయకత్వ ప్రతిష్ఠ దెబ్బతింటుంది. ఇటువంటి క్లిష్టసమయంలో మంత్రివర్గ విస్తరణ ద్వారా మరికొన్ని సమస్యలు తెచ్చిపెట్టుకోవడం మంచిది కాదనే ఉద్దేశ్యంతోనే చేయాలనుకొన్న మార్పులన్నీ ఈసారి ఆమె చేయలేకపోయింది.

చంద్రజిత్‌యాదవ్ ఈసారి తప్పక మంత్రివర్గంలోకి తీసుకోబడ్తాడన్న ఊహ వుండింది. కానీ అది జరగలేదు. యాదవ్ విషయంలోకాదు; మొత్తం మీద కాంగ్రెసులో వున్న మాజీ కమ్యూనిస్టులకు ఎవరికీ అంత ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడడంలేదని ఈ విస్తరణ రుజువుచేసింది.

చెప్పుకోదగిన మరొక అంశం–ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ప్రాతినిధ్యమివ్వడం కొత్త రఘురామయ్యకు పాత మంత్రిత్వశాఖే లభించింది. తెలంగాణా ఎం.పి. ప్రధానికి

—కొరవ 8 వ పేజీలో

పద్మభూషణుడు శ్రీ రాఘవయ్య

శ్రీ వెన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారు పద్మభూషణుడైనవార్త గతవారం చదివారు. ఆ సందర్భంలో ఈ రెండు రెండు మాటలు—

రాఘవయ్యగారు గిరిజన సేవారంగంలోకంటె స్వాతంత్ర్య సమరాంగణంలో ఎంతో ముందుండినారు. కాని రాఘవయ్యగారికి దేశంలో గిరిజన సేవకుడుగానే గుర్తింపు; కొండజాతులవారి అభ్యున్నతికి జీవితాన్ని అంకితం చేసినవాడుగానే గుర్తింపు. ఈ గుర్తింపు పూరకే వచ్చిందికాదు; పలువైయిదేళ్ళ సేవా తపస్సుతో వచ్చింది.

రాఘవయ్యగారి గిరిజనసేవ 1927 లో ప్రారంభమైంది. అప్పటివారికి స్థిరనివాసము లేని దిక్కులేని పక్షులు యానాదులు. ఆ 1927 గాలివానకు గుడిసెలుపోయి, తల్లిదండ్రులుపోయి, గోడిపాతకుకూడా గతిలేకుండా, చినిగిన చొక్కాలతో, గాలికి తిరుగుతుండిన యానాదిపిల్లలు రాఘవయ్యగారి కంటబడ్డారు. దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులు, డాక్టర్ శంకరశాస్త్రిగార్లతో కలిసి తపాసు పేటల్లోని చూడటానికి గ్రామాలలో తిరిగేటప్పుడు యానాదుల దుర్భరజీవితాలు రాఘవయ్యగారి మనసుకు నాటుకున్నాయి. అప్పుడే ప్రారంభమైంది ఆయన గిరిజన సేవ. యానాదులు పిరికివాళ్ళు; కొర్కెలులెక్కువ; ఒకపూట కడుపుకుంటే కోటీశ్వర్లుగా సంతృప్తిపడే అల్పసంతోషులు; సోమరులు

కూడా. వీరికి సి. టి. ఆక్ట్ పెద్దపీడ. రాత్రిపూట పోలీస్ కానిస్టేబిల్ వచ్చి లేకవేస్తే, గుడిసెనుండి పలకాలి. లేకుంటే జైల్లో కుక్కేవారు. ఒక్కొకప్పుడు పలికినా, నిర్బంధం తప్పేదికాదు. ఇది భోరమని పించింది రాఘవయ్యగారికి. యానాది కుటుంబాల కాలనీలో సంఘటితపరిస్తే, పోలీస్ జులుంనుండి వీరికి విముక్తి వుంటుందనే ఆలోచన కలిగింది. ఆ ఆలోచనకు 1927 లోనే క్రియారూపమిచ్చారు; రాఘవయ్యగారు మొట్టమొదట నెలకొల్పిన కాలనీ కోవూరు తాలూకా దామేకంటలో. అటువంటి కాలనీలు ఈనాడు జిల్లాలో 200 వరకు వున్నాయి; ఒక పూరంత పెద్దకాలనీలు కూడా వున్నాయి. వారికి ఇళ్ళు పొలాలు, వృత్తిసౌకర్యాలు, స్కూళ్ళు – అన్ని వసతులు కల్పించారు రాఘవయ్యగారు. చెల్లాచెదురుగా, నిర్భాగ్యంగా తిరుగుతుండిన యానాదులను 'సంసారుల'ను చేశారు శ్రీ రాఘవయ్య. గిరిజన బాలురకు హాస్టళ్ళు పెట్టారు. ఆ హాస్టళ్ళలో వుండి చదువుకున్న వందలు వేలమంది ఎంతో సమున్నత స్థితికి వచ్చారు – ఆఫీసర్లయ్యారు లాయర్లయ్యారు, టీచర్లయ్యారు; ఉద్యోగులయ్యారు; సంఘంలో సముచిత స్థానాన్ని పొందారు.

రాఘవయ్యగారి సేవ ఒక్క యానాదులకే పరిమితంకాలేదు; ఎరుకల, దొమ్మర, బుడబుక్కల, వడ్డె–వగైరా అనేక గిరిజనజాతులను హింసపెడుతుండిన సి.టి. ఆక్టును, వ్యాగాళంచేతుల మంత్రాంగంతో పార్లమెంటరీ సెక్రెటరీగా 1947 లో రద్దు చేయించారు; నేరస్తుల జాతులనేమచ్చ మాపారు.

కొండజాతివారి సేవలోకూడా రాఘవయ్యగారిది ప్రముఖపాత్ర. కొండజాతుల్లో 320 తెగలున్నారట. మన లంబాడి, సుగాలీ జాతులు అందులోనివే. కాశ్మీరు మొదలు కేరళవరకు ఎన్నోసార్లు పర్యటించారు; సిపాయి సంధ్యాంచారు సగ్గలెట్ల

—కొరవ 7 వ పేజీలో

ఈవారంలో ఉద్యమం

కొల్పులులేవు, దావుల్లేవు; రైల్వే స్టేషనుకాల్పులు, రైలు పెట్టెల దావులు తప్ప!

ఒక్క శ్రీకాకుళంలో తప్ప మరెక్కడా కర్ఫ్యూలేదు.

మెరావులు, పికెటింగులు తప్ప, బంద్‌లుకూడాలేవు.

ఉత్సవాలు, వుపన్యాసాలు తప్ప అదుపుతప్పిన దౌర్జన్య సంఘటనలేవీ లేవు.

బి. వి. సుబ్బారెడ్డిగారి కాంగ్రెస్ కార్యాచరణ సమితి - ఆధ్వర్యాన, తెన్నేటిగారల కేంద్ర కార్యాచరణ సమితి నరసారావుపేటలో ఒకటైనవి; సమైక్య కార్యాచరణ సమితిగా ఆవిర్భవించినవి.

వేర్పాటు వుద్యమానికి ఆంధ్ర–తెలంగాణాల కాయింటు వుంటు విస్పష్టతు దాఅరిపిస్తుంది. డాక్టరు చెన్నారెడ్డిగారు ముసుగు తొలగించుకొని వ్యక్తిగత రంగంలో దిగారు. ఆంధ్ర – తెలంగాణా పార్లమెంటు సభ్యులు, శాసనసభ్యులు సంయుక్త సమావేశాలు ప్రారంభమయ్యాయి.

ఎనిమిదిమంది తెలంగాణా పార్లమెంటు సభ్యులు; ఆంధ్రకు సంబంధించి అర్థర ఎం. పి. లు, ఇద్దరు రాజ్యసభ సభ్యులు సమావేశమై పార్లమెంటులో ప్రతిపక్షంలో కూర్చొనటకు నిర్ణయించుకున్నారు. వీళ్ళు దరూ కాంగ్రెసువాదులు.

విప్లవమనేమాట పోయి, శాంతియుత వుద్యమమనేమాట ప్రతిధ్వనిస్తున్నది. బి. సుబ్బారెడ్డిగారేకాదు, విద్యార్థి నాయకుడు శ్రీ ఎం. వెంకయ్యనాయుడుకూడా శాంతినే ప్రబోధిస్తున్నారు. ఎన్. జి. ఓ. నాయకుడు శ్రీ శ్రీరాములు, శ్రీ సి.వి.కె. రావుగారలు – హింస దౌర్జన్యచర్యలను

రంగప్రవేశం చేశారు!

గర్హిస్తు ప్రత్యేకంగా ఒక ప్రకటనకూడా చేశారు.

జనసంఘం నాయకుడు శ్రీ వాజ్‌పాయ్, పార్లమెంటులో డి. ఎం. కె. పార్టీ వుపనాయకుడు విశ్వనాథన్ ఆంధ్రను సందర్శించిపోయారు.

5 తేదీ అర్ధరాత్రి దాటుతున్న సమయంలో కనివిని ఎరుగని మహా విప్లవమేమీ కనపడలేదుకాని, అన్నిచోట్ల అరెస్టులుమాత్రం ప్రారంభమయ్యాయి.

ఆంధ్ర కాంగ్రెస్ వేర్పాటు నాయకులు–

—కొరవ 8 వ పేజీలో

ఆహ్వానము

లక్ష పత్రిపూజ

శ్రీ వేదగిరి లక్ష్మీనరసింహస్వామివారి దేవస్థానము
నరసింహులుకొండ,
(నెల్లూరు తాలూకా, జిల్లా)

ఆర్యా, స్వస్తి. శ్రీ పరీధావినామ సంవత్సర మాఘ శుద్ధ ఏకాదశి మంగళవారమునకు సరియగు 1973 సం॥ ఫిబ్రవరి 13-వ తేదిన శ్రీ వేదగిరిపై వేంచేసియుండు శ్రీ లక్ష్మీనరసింహస్వామివారికి ఉదయం 7 గం॥నుండి పంచామృత స్నపన తిరుమంజనము. తదుపరి సూర్యనమస్కారములు, వేదపారాయణ భగవద్గీత పారాయణాదిగా లక్ష తులసీ పత్రిపూజ జరుగును. రాత్రి బంగారు గరుడోత్సవము జరుగును. కాన తాముసత్కార్యమునకు విచ్చేసి శ్రీ స్వామి అమ్మవారల దర్శించి తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించి శ్రీ స్వామివారి కృపాకటాక్షములు పొందగోరుచున్నాము. స్వామివారికి యథాశక్తి కానుకలు సమర్పించవచ్చును.

ఉభయకర్త:
శ్రీమతి మావులూరి ఈశ్వరమ్మగారు,
కలివెలపాళెం, నెల్లూరు తాలూకా.

ఎ. వీల్. నరసింహయ్య,
ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు.

ధర్మకర్తమండలి:
శ్రీ తిక్కవరపు దయాకరరెడ్డి (ఛేర్మన్), శ్రీ అయితా సుబ్బరాయుడు శెట్టి, శ్రీ కామిశెట్టి ఆదిశేషయ్యశెట్టి, శ్రీ ముద్దగుత్తుల వేణుగోపాల్, శ్రీ విస్సా కృష్ణమూర్తి బి. ఏ. బి. యల్., శ్రీ నన్నపరెడ్డి చంద్రశేఖరరెడ్డి, శ్రీ వేమిరెడ్డి అంకిరెడ్డి బి. ఏ. బి. యల్.

సూచన:– ఆరోజు అఖండనామభజన సంకీర్తనకూడా జరుగును. దేవస్థానమునందే మంచినీటి వసతులుగలవు.

నెల్లూరు ముచ్చట్లు

విమర్శకుడు

కలరా ఉధృతం

అధికారికంగాకాని, అనధికారికంగాకాని వర్తమానంవచ్చే అవకాశం లేకుండాపోయినందువల్ల పరిస్థితి సమగ్రంగా తెలియడం లేదుకాని; కలరా చాల ఉధృతంగా వున్నట్లేవుంది.

కావలి తాలూకా దినపత్రికలో ఒకరు మరణించారట. నెల్లూరు తాలూకా పొత్తేపాళెంలో ఇద్దరు మరణించారు. టకటకాలో రావాలన్నట్లు లేదుకాని, వ్యాధిమాత్రం వ్యాపించివుంది.

ఆరోగ్య, వైద్య శాఖలు సమ్మెలో వున్నందువల్ల కలరా రోగులకు అవసరమైన సెలైన్‌చికిత్స జరగక, అన్యాయంగా ప్రాణాలు కోల్పోతున్నారు. ఈ సందర్భములో ఒక సంతోషవార్త– నర్సులు, వార్డుబాయ్‌లు, నాల్గవతరగతి ఉద్యోగులు నెల్లూరు ఐ. డి. హాస్పిటల్లో కలరా రోగులకు స్వచ్ఛందంగా సేవచేయుటకు ముందుకొచ్చారట; పెద్దాస్పత్రి సూపరింటెండెంటుగారి అధ్వర్యంలో ఐ. డి. (కలరా) హాస్పిటల్ తెరువబడిందని; కలరా రోగులను అచ్చట చేర్పవలసిందని, వ్యాధినిగూర్చి జిల్లా ఆరోగ్య వైద్యశాఖాధికారికి తెలియచేయవలసిందని, రోగుల రవాణాకు వాహనాలుకూడా ఏర్పాటు చేయబడినాయని కలెక్టరుగారు తెల్పుతున్నారు.

నర్సులు, తదితర సిబ్బంది చూపిన మానవత ప్రశంసనీయం ఈవిషయంలో డాక్టర్లుకూడా ముందుకు రావాలని మా కోర్కె. లయన్స్ క్లబ్ పక్షంగా డాక్టరు మధుసూదనశాస్త్రి ప్రభృతులుకూడా కలరా రోగులకు సేవ చేస్తున్నారు.

పోస్టల్ అసౌకర్యం

పోస్టల్ సర్వీస్ అస్తవ్యస్తమైపోయింది వారంలో మూడు రోజులు పనిచేయ అనుమతించబడినా, రైళ్ళులేనికారణంగా వుపయోగంలేకుండావుంది. దాదాపు స్తంభించిపోయిందనే చెప్పొచ్చు.

జనవరి 26 తేదీ 'జమీన్ రైతు' ఇప్పటివరకు టపుజా చందాదార్లకు చేరలేదు. 2 తేదీ పత్రిక నిన్ననేడు చేరినట్లుంది. పోస్టులో ఒక్కవారలేదు; హైదరాబాదుతో సంబంధమే లేక పత్రికలేవడం అన్నివిధాల దుస్సాధ్యమవుతున్నది. ఈ పరిస్థితుల్లో పత్రిక సకాలంలో పాఠకుడికి అందకపోవడంకూడా నిరుత్సాహం కల్గిస్తున్నది. ఏమైనా మేము పత్రికలు పోస్టుచేస్తున్నాం; చేరడమనేది మాచేతిలో లేదు. ఈవిషయాన్ని పాఠకులుగమనించాలి.

టపుజా సభలు– ఊరేగింపులు

2 తేదీ ఆచార్య రంగాగారు వచ్చారు; టౌనహాల్లో సభ. బి. వి. సుబ్బారెడ్డి నాయకత్వాన్ని బలపరుస్తూ ప్రసంగించారు. 4 తేదీ డి. ఎం. కె. నాయకుడు విశ్వనాథన్ వచ్చారు, వుద్యమాన్ని పరిశీలించడానికట. ఇల్లు చక్కబెట్టుకోలేమ్మ పొరుగింటి పెత్తనానికి పోయినట్లుంది. 7 తేదీ రత్నసభాపతి వచ్చి, టౌనుహాలు సభలో ప్రసంగిస్తూ జనతా ప్రభుత్వం పెట్టమని సవాలుచేసి వెళ్ళాడు.

శ్రీ సి. పి. సుబ్బరాయుడు అభినందనార్థం సర్వోదయ కాలేజీకమిటీ 4 తేదీ విందు. ఎప్పుడుకాదిందులు?

4 తేదీ ముస్లిములు పెద్ద వూరేగింపు జరిపారు సైకిళ్ళు, తీపులారీ, గుర్రాలను కూడా చక్కగా అలంకరించి కన్నుల పండుగ చేశారు.

7 తేదీ మధ్యాహ్నం బొగకోటలోని నేషనల్ హైవేస్ ఎస్. ఇ. ఆఫీసు ఆవరణంలో ఒక తీపుకు నిప్పుపెట్టారు. పెద్ద నష్టమేమీలేదు.

కాలేజీలు, హైస్కూళ్ళు మూతపడి పిల్లకాయల చదువులు పాడైపోయాయే అన్న బాధలో ఒక్కగానొక్క సంతోషం–దమయంతమ్మ అధిపత్యంలోవున్న రెడ్ క్రాస్ కాన్వెంట్ యథావిధిగా జరిగిపోతుండడం!

ఆంధ్రసేన, యువజనపరిషత్తు, నేతాజీసేన రోజూ కేంద్ర ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను మూయిస్తున్నాయి. నేతాజీ సేన 6 తేదీ వుత్సవంకూడా జరిపింది.

ఈవారంలో రిలే నిరాహార దీక్ష శిబిరాలు హెచ్చయ్యాయి రోజూ దాదాపు 500 మంది భోజనాలు మానుకొంటున్నారు బస్సుమీద చైత్రయాత్రలు రావడం, నినాదాలివ్వడం, ఆ సందడి ఈవారంలేదు.

మరణాలు

అమెరికా హాస్పిటల్ సూపరింటెండెంటుగా, పిల్లల డాక్టరుగా దాదాపు పదిహేనేళ్ళ పనిచేసి; శాంతసమానాలతో, సేవాభినివేశంతో, దయార్ద్రహృదయతో నెల్లూరీయుల ప్రేమ గౌరవాలను చూరగొని 1960 లో రిటైరై స్వదేశం పోయిన డాక్టర్ మోర్స్ (72) గత 10 తేదీ న్యూయార్క్ సమీపంలోని జెనీవా పట్టణంలో దివంగతురాలైనదట. మెక్సికోలోని ఒక హాస్పిటల్లో ఆమె పనిచేస్తే; ఆ హాస్పిటల్‌కు ఎన్నడూ రాని కీర్తిప్రతిష్ఠలు వచ్చాయట. అంతటి సేవాపరాయణురాలామె.

డాక్టరు మోర్స్ అమెరికా అయినా పుట్టింది ఒరిస్సాజిల్లా భీమునిపట్టణంలో. రిటైరైపొయ్యేటప్పుడు తనజన్మ స్థలాన్ని సందర్శించి పోయిందట డాక్టర్ మోర్స్ ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతిని ప్రసాదించుగాక.

• • •

నెల్లూరుతాలూకా కొత్తూరువాస్తవ్యులు, అడ్వొకేటు శ్రీ గునుపాటి ఆదిశేషారెడ్డి కంట్రాక్టరైన ఇంజనీరు శ్రీ హరిశ్చంద్రారెడ్డిగారల జనకుడు శ్రీ గునుపాటి వెంకటరమణారెడ్డి 3 తేదీ గుండెపోటుతో హఠాత్తుగా మరణించారు. ఆయన వయస్సు 72 సంవత్సరాలు. వారి కుటుంబానికి మా సానుభూతి.

ప్రత్తి ఉత్పత్తిదారులకు

సివిన్ 10x దస్తు తయారుచేయు కంపెనీవారినుండి సేకరించబడినది మావద్ద లభించును.

నెల్లూరు కో ఆపరేటివ్ స్పిన్నింగ్ మిల్సు లిమిటెడ్.,

ఇండస్ట్రియల్ ఎస్టేటు ఎదుట,

నెల్లూరు.

ముగ్గురి చావు

2 తేదీ ఎనుమకోనమైపై పైడాపురం పోతుండిన లారీ గూడూరుకు 6 మైళ్ళ దూరంలో బోల్తాకొట్టింది; 6 మంది తీవ్రంగా గాయపడి, అందులో ముగ్గురు ఆరాత్రి ఆస్పత్రిలో మరణించారు. మరణించిన వారిలో ఇద్దరు హరిజనులు; మూడవవారు రైతు కొండూరు రమణారెడ్డి.

ఎన్. జి. ఓ. ల విజ్ఞప్తి

ఎన్. జి. ఓ. లకు విరామాలుగా జీతాలివ్వవద్దన్న; ముఖ్యమంత్రి కల్పించిన సౌకర్యాలు ఉద్యోగంలో చేరిన తర్వాత చెల్లించగలమని; ముఖ్యమంత్రి ఈ విషయంలో అందరూ సహకారంతో సహాయపడవలసిందని. ఎన్.జి.ఓ సంఘ ఫైనాన్షియల్ కమిటీ కన్వీనరు శ్రీ కె శ్రీహరి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు.

సవరణ

గతవారం లీలామహల్ యజమానులు క్షమాపణచెప్పి, అపరాధంగా రూ500లు యిచ్చినట్టు ప్రకటించబడింది అది పొరపాటు. ఏ పరిస్థితుల్లో సైనికులకు (సి.ఆర్.పి కి కాదు) ఇవ్వవలసివచ్చింది దానికిబదులు దీనికి రూ 500 లు ఇచ్చారట. పాఠకులు గమనించగలరని ఆశిస్తాము.

నెల్లూరు బజారు

మొలగొలకులు పాతది పుట్టి		780-00
,, కొత్తది	,,	590-00
బి. ఇ. బి	,,	670-00
మషూరి	,,	610-00
ఐ ఆర్. 20	,,	580-00

కాంగ్రెస్ నాయకులు

(మొదటి పేజీ తరువాయి)

కలపిస్తున్నది. ఢిల్లీకి వెళ్ళే ప్రశ్నే లేదని ముందొక మాటన్నాడు; షరతులు తీరకుండే పోవడం అసంభవమని ఒక ప్రకటన చేశాడు; తర్వాత ప్రధాని కార్యదర్శినుండి పిలుపువచ్చిందని, రెండు రోజుల్లో అనుచరులతో మాట్లాడి ఢిల్లీకి పోగలనని ఇంకొకమాట చెప్పాడు; నిన్న కర్నూలులో తానుగాని, తన అనుచరులుగాని ఢిల్లీకి పోబోవడంలేదని అంటూ వ్యక్తిగత హోదాలో ఎవరైనా పోతే పోవచ్చునని మరొకమాట అన్నాడు ముగ్గురు మాజీ మంత్రులు ఢిల్లీ ప్రయాణానికి ఆ తాసిద్ధమై దివరికి మిషంలో రద్దుచేసికొన్నారు; ఎల్లి యిప్పుడు ముగ్గురు ఆ మాజీమంత్రులే ఢిల్లీ యాత్రకు తయారౌతున్నారు. ఒకదశలో ఇందిరాగాంధీమీద సవాలుచేసిన సుబ్బారెడ్డిగారే యిప్పుడు ఆమె నాయకత్వంమీద భక్తివిశ్వాసాల్ని, కాంగ్రెసు పార్టీ మీద భక్తిని ప్రకటిస్తున్నారు. వీటన్నిటిబట్టి ఢిల్లీ సంప్రతింపుల విషయంలో కాంగ్రెసు నాయకులు త్రిందామీదా పడుతున్నారని స్పష్టమౌతుంది.

ఇదిట్లావుంటే, ఇటీవల శ్రీ బ్రహ్మానందరెడ్డికప్పి తన అనుచరులమీద కాస్త దన్నిట్లు పట్టిపోయినట్లున్నారు. కాంగ్రెసు అధిష్టానవర్గంతో తెగతెంపు ధోరణితో వ్యవహరించడం ఆయనకు సమ్మతంకాకపోవచ్చు. ఉద్యమంలోవున్న బ్రహ్మానందరెడ్డి అనుచరులు ఆయన ఆదేశానుసారం కేంద్రంపట్ల తమ వైఖరిని మర్చుకోవచ్చు.

మొత్తంమీద కాంగ్రెసునాయకుల్లో ఏకాభిప్రాయం కుదురుతున్నట్లులేదు. పైకి గుంభనంగా, గంభీరంగాకనిపిస్తున్నా లోలోపల రకరకాల అసంతృప్తులు, అలజడులు వస్తున్నాయి.

రాష్ట్రానికి ఒక తప్పనిసరి అయినప్పుడు యిక సంప్రతింపులతో కాలం వ్యర్థం చెయడం అనవసరమే అవుతుంది. సంప్రతింపులకు వెళ్ళినా నాయకులు చెప్పగలిగేది, చెప్పవలసింది రాష్ట్రవిభజన. దానికి ఢిల్లీ అంగీకరిస్తుందా లేదా అన్నది అప్రస్తుత ప్రశ్న. సంప్రతింపుల్లో తేలాల్సింది యిదొక్కటే అయినప్పుడు అందుకు ఆలస్యం జరగడం క్షేమకరం కాబోదు.

గోపాలరెడ్డి

(మొదటి పేజీ తరువాయి)

పౌరదీక్షాశిబిరం శ్రీ మేనకూరు రాధాకృష్ణారెడ్డిగారి ఆధ్వర్యంలో నిర్వహింపబడుతున్నదట.

గోపాలరెడ్డిగారు హైదరాబాదులో తాను సమైక్యతావాదినని చెప్పారని కోపంతో వుద్యమకారులు ఈపని చేశారని అంటున్నారు.

గోపాలరెడ్డిగారు హైదరాబాదులో సారస్వత పరిషత్ సమావేశంలో మాట్లాడుతూ, తాను రెండుప్రాంతాలను విడదీసే 'డష్'గా కాకుండా, కలిపే 'బవక'గా వుంటానని చెప్పినట్లు 'ఆంధ్రజ్యోతి' దినపత్రిక 4 తేదీ సంచికలో ప్రకటించింది గతంలో మద్రాసులో తమిళులు–తెలుగులను, నెల్లూరులో హిందూ ముస్లిములను కలిపేశక్తిగా పనిచేసినట్లు గోపాలరెడ్డిగారు వెలిబుచ్చారనికూడా ఆ పత్రిక ప్రకటించింది.

ఈ వార్తను మరేదినపత్రికా ప్రకటించలేదు గోపాలరెడ్డిగారు ఆ విధంగా వెలిబుచ్చారా లేదా అనేది తెలియదు. దాన్ని ఎవరూ ధృవపరచుకోలేదు. ధృవపడని ఒకవార్త ఆధారంగా బుర్రిలో ఇంత ఆగ్రహం ప్రదర్శించమైదన్నమాట.

గోపాలరెడ్డిగారు సమైక్యతావాదో, వేర్పాటువాదో తెలీకదు. ప్రధాని ఆహ్వానిస్తే ఢిల్లీకిపోయి సంప్రతింపులు జరిపి రావడంతప్ప, ఆయన ఈ వుద్యమం విషయంలో తలదూర్చి పెట్టుకోలేదు. వివాదాలకు గోపాలరెడ్డిగారికి బాదూరం. ఆయన వివాదవిషయాల్లో ప్రవేశించడు; ప్రకటనలుచేయడు; పక్షాలు వహించడు. ఏ సమస్య విషయంలోనైనా తన అభిప్రాయాలను తనలో నేవుంచుకొని జాగ్రత్తంగా వుండటం ఆయనకు అలవాటు ఎంత ప్రధానమైన సమస్య అయినా అంతే–వ్యక్తిగతంగా తన అభిప్రాయం అడిగితే చెప్పవలసిందేగాని, తనకుతానుగా వుచిత సలహా యివ్వడం, అందునా పత్రికలకెక్కడం ఆయన చేయడు. ఇంతెందుకు– ఎవరినైనా అభినందించవలసి వున్నా, సానుభూతి తెల్పవలసివున్నాకూడా వ్యక్తిగతంగా జాబువ్రాయడతప్ప, పత్రికాప్రకటనలు చేయడు. ఆయన ఈ స్వభావాన్నెరిగి హైదరాబాదులో ఆయన ఈమాటలనివుండడనుకోవలసి వస్తున్నది.

గోపాలరెడ్డిగారి ఖండన

పత్రిక పూర్తయ్యేసమయంలో గోపాలరెడ్డిగారినుండి ఈక్రిందిఖండన వచ్చింది–

"నేను హైదరాబాదులో 2తేదీ ఒక సాంస్కృతికసభలో చేసిన ప్రసంగంమీద ఒక తెలుగు దినపత్రిక రిపోర్టు నాదృష్టికి వచ్చింది భవిష్యత్తులో ఏవిధంగా ఉంటుందోగాని తెలంగాణా, ఆంధ్రమధ్య స్నేహసంబంధాలు, సాంస్కృతికబంధం కొనసాగాలని నేను ప్రకటించాను. కాని నా ప్రసంగం నిర్దుష్టంగా ప్రచురింపబడలేదు నాప్రసంగంలో ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితి ప్రసక్తేరాలేదు. నా వుపన్యాసాన్ని ఆలిండియారేడియోవారు ప్రసారం చేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ అధ్యక్షుడుగా నేను పాల్గొన్న ఆ సభకు ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యాయుడు అధ్యక్షుడు; న్యాయమూర్తులు, ఉన్నతాధికార ప్రముఖులు వచ్చారు".

సోషలిస్టు ఫోరం

(మొదటిపేజీ తరువాయి)

అనుకూలంగాకాని, ప్రతికూలంగాకాని విస్పష్టంగా చేయలేదు. కాని రఘునాథరెడ్డిగారు సమైక్యతను సమర్థించడమేకాదు; వేర్పాటువుద్యమం భూస్వాములు వగైరా స్వార్థపరవర్గాల ప్రేరణతో జరుగుతున్నదని ఆరోపించాడు. అంతటితో అన్న మీర్తాము అందరూ కాపల్ను పాటించినట్టు పాటించినతర్వాతకూడా రఘునాథరెడ్డిగారు జంకకుండా ధైర్యంగా ఆ ప్రకటన చేశారు. అయితే ఆయన ఆ ప్రకటన చేసింది ఆంధ్రప్రాంతంలోకాదు; హైదరాబాదులో!

రఘునాథరెడ్డిగారు తెలుగువాడైన కేంద్రమంత్రికాదు; సమైక్యతనుకోరుకున్న కాంగ్రెసుకంటే అభ్యుదయముఖున్న సోషలిస్టుఫోరం నాయకుడుకూడా. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఫోరంను ఆర్గనైజ్ చేసిందికూడా ఆయనే. నెల్లూరుకు పోటీయుతైన కేంద్రమంత్రులను కాంగ్రెస్ నాయకులను తీసుకొచ్చి పెద్దసభలు జరిపించిపోయిందికూడా ఆయనే. నెల్లూరులో కాంగ్రెస్ సోషలిస్టుఫోరం శాఖవుంది. బ్రహ్మాండమైన ప్రచారంలోవుంది. దానిపేరుతో సభలు సమావేశాలుకూడా జరుగుతుంటాయి. కాని సమైక్యతకోసం ఆశాఖ ఏమిచేస్తున్నది? ఫోరంముఖ్యులు సమైక్యతకోసం ఏమి కృషిచేసున్నారు? ఒక సభపెట్టారు ఇది సమైక్యతకోసం కాదు; సంతాపం ప్రకటించడానికి. అదైనా సకాలంలో జరిగిందా అంటే, లేదు. సకాలంలో సానుభూతితో సమపాతక్షేమాలను విస్మరించి, తనాన్ని వెల్లగక్కుకోడానికే ఆ సభ ఏర్పాటు చేసినట్టున్నారు. ఏదో ఒక కారణంతో సమైక్యతావాదులపై దుర్భాషలాడడం, దుమ్మెత్తడం, వారిమీద కక్షసాధించడం, వేర్పాటువుద్యమానికి ప్రోత్సాహకరంగా వ్యవహరించడం–ఇవి ఫోరం వీరు చేస్తున్న పనులా? ఫోరమ్ కార్యవర్గ సభ్యుల్లో చాలామంది–అంతరాత్మకాలోభం కాబోలు– వేర్పాటువాదులుగా వున్నారు. మిగిలినవారు సమైక్యవాదులమని చెప్పుకుంటూనే 'జై ఆంధ్ర' అంటున్నారు; ప్రోత్సాహమిస్తున్నారు. ఈ ఉద్యమంలో తమపాత్ర ఏమిటో స్పష్టంగా ప్రజలకు తెలియనివ్వకుండా, రచ్చదాటుగా వుంటూ, సమైక్యతావాదులను దుయ్యబడుతున్నారు. ఫోరంవిధానానికి ప్రత్యక్ష విరుద్ధంగా తన జిల్లాశాఖ పనిచేస్తుంటే, రఘునాథరెడ్డిగారు ఏమి చేస్తున్నట్లు? ఆయనా ఈ శాఖ వైఖరిని సమర్థిస్తున్నాడనుకోవలెనా?

రఘునాథరెడ్డిగారు వుద్యమంప్రారంభమైనతర్వాత నెల్లూరుకురాలేదు. కేంద్రమంత్రిగా, వివాదరహితుడైన వ్యక్తిగా ఆయన నెల్లూరువచ్చి పర్యటించవలసి; నెల్లూరు పరిస్థితులు స్వయంగా పరిశీలించి వుండవలసింది. ఆయన నెల్లూరుకు రాకపోయినా, స్వస్థానాన్ని పంపించగలిగిన సమైక్యతావాది అయిన పార్లమెంటు సభ్యుడు రఘునాథరెడ్డిగారొక్కరేననే అభిప్రాయం కేంద్రనాయకుల్లో వుండటం అది ఆయన గల్గించిన అభిప్రాయమేమో, లేక వారే వూహించుకున్నదో తెలియదు. ఏమైనా కాంగ్రెస్ సోషలిస్టుఫోరం ద్విపాత్రాభినయం విమర్శనీయం. ఆ బెడ్డ పేడు నేరుగా రఘునాథరెడ్డిగారికే అపాదిస్తుంది. అవిషయాన్ని ఆయనదృష్టికి తేవడమే మాతరపు వర్తవ్యం. —జ. వ.

జనవాణి

(2 వ పేజీతరువాయి)

అప్పుడి రెండు వైపులనుండి వచ్చినప్పుడే సంగమవుతుంది. నిరాయుధులైన ప్రజలను శాంతియుతంగా వుండమని ఉద్బోధించే ముందు, అంతకంటే బలమైన వర్గమైన ప్రభుత్వం శాంతిమార్గంలో వ్యవహరించాలి అప్పుడే ప్రజలకు ఈ శాంతివచనాలపట్ల నమ్మకం కుదురుతుంది. రాష్ట్రంలో సాధారణ పరిస్థితులను పునఃస్థాపితం చేయాలంటే యిదొక్కటే మార్గం.

గూడూరు —పి. ఎన్. మదన్‌మోహన్
బి. ఏ., బి. ఎల్.

ఉద్యమ హోమం

టెలిఫోను దహనాలు బుచ్చి అరెస్టులు-

జిల్లాలో టెలిఫోన్ ఎక్ఛేంజిలు, పోస్టాఫీసుల దగ్గరకూడ వేగం పుంజుకొంటున్నది. గతవారంలో కోట టెలిఫోను ఎక్స్ఛేంజి కాల్చివేయబడిన విషయం పాఠకులకు తెలుసు.

ఈవారంలో బుచ్చిరెడ్డిపాళెం టెలిఫోన్ ఎక్స్ఛేంజి దహనం గావించబడింది. నాయుడుపేట ఎక్స్ఛేంజి ధ్వంసం చేయబడింది. అల్లూరు ఎక్స్ఛేంజి ముట్టడింపబడింది.

వారంరోజుల క్రితం బుచ్చిరెడ్డిపాళెం సభలో ప్రసంగిస్తూ శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి బుచ్చి ఉద్యమ వార్తలు పత్రికలలో రావడమే లేదని, డబుల్ కాలం శీర్షికలో వార్తలు వచ్చేటట్లు చూడాలని, ఆ విధంగా రాగలవని హామీ ఇస్తున్నానని అన్నారట. ఆ సభలో పాపిరెడ్డిగారు కూడా వుండినారట.

ఆ సభతర్వాత రెండు సంఘటనలు జరిగాయి. బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారి విగ్రహం ముక్కలు చేయబడింది. రెండవది— 7 తేది టెలిఫోను ఎక్ఛేంజి తగులబెట్టబడింది. రెండుకాలాల శీర్షికలో రాతగిన వార్తగదా !

బుచ్చి టెలిఫోను ఎక్ఛేంజి పోలీసు దూరంగా, బస్‌స్టాండుకు, శ్రీ అల్లూరు రామరెడ్డి కొట్టుకు ఎదురుగా ఒకదానిలోవుంది. 7 తేది ఉదయం కొంతమందిపోయి పరికరాలన్నీ కాల్చివేశారట. ఆటోమేటిక్ ఎక్ఛేంజి అయినట నష్టం ఎక్కువగానే వుంటుందంటున్నారు. ఎక్ఛేంజి వున్న భవనానికి కాని, ప్రక్కనున్న ఇతర భవనాలకు కాని నష్టమూలేదు.

ఈసందర్భంలో మేనకూరు రామమోహనరెడ్డి స్థానిక పంచాయతీ వర్తు కార్యదర్శి పుట్టా వేణుగోపాలరెడ్డి, షచ్చలపల్లి వసంతకుమారరెడ్డి, ఇవల సుబ్బరామరెడ్డి, ఆవుల భాస్కరరెడ్డి, మహమ్మద్ ఇస్మాయిల్ (స్థానికుడు), కె. రాజకుమార్, పి. సుబ్బానాయుడు, బిల్లా రాఘవులు అరెస్టుగావింపబడినారు. ఇందులో రామమోహనరెడ్డి బుచ్చి సమితి అధ్యక్షుడు శ్రీ మేనకూరు బాలకృష్ణారెడ్డి కుమారుడు; ఆవుల సుబ్బరామరెడ్డి- భాస్కరరెడ్డి తండ్రీ కొడుకులు.

* * *

నాయుడుపేట టెలిఫోను ఎక్ఛేంజిమీద ఉద్యమకారులు దాడిచేసి టెలిఫోను ముక్కలు చేశారు; ఫర్నిచరు, ఇతర పరికరాలను ధ్వంసం చేశారట. ఆ తర్వాత పోస్టాఫీసుకు పోయి నోటీసుబోర్డుగాజులు పగులగొట్టారట. ఈ సందర్భంలో 21 మంది అరెస్టు గావింపబడి, నెల్లూరు జైలులో రిమాండు గావింపబడినట్లు తెలుస్తున్నది

7 తేది రాత్రి అల్లూరు ఎక్ఛేంజిని ముట్టడించబోయారటగాని, పోలీస్ సకాలంలో ప్రవేశించిరట.

8 తేది కొడవలూరు పోస్టాఫీసులో ప్రవేశించి, రికార్డులు రిజిష్టర్లు కాల్చివేశారట.

7 తేది నెల్లూరు సంతపేట పోస్టాఫీసు దగ్ధంచేయుటకు ప్రయత్నం జరిగిందట, నివారించబడిందట.

గతవారం రాపూరులో జరిగిన సంఘటనల సందర్భంలో 3గ్గురు అరెస్టుగావింపబడినారు.

వెంకటగిరి అరెస్టులు

30 తేది వెంకటగిరి రైల్వేస్టేషనును దగ్ధ గావించుటకు ప్రయత్నం జరగడం, పరిస్థితి పోలీస్ కాల్పులవరకు పోవడం పాఠకులకు విదితమే. ఈ సందర్భంలో నీరం వెంకటేశ్వర్లు, కె. బ్రహ్మానందం, బి. గురవయ్య, సి. దేవానందం, ఎన్. వెంకటనరసింహులు, జె. రవీంద్రనాథ్, బి. ప్రకాశరావు, సెహబ్ మురళి, కె. మనోహనరావుగారలు అరెస్టుగావింపబడి, జామీనుమీద విడుదల చేయబడినారు. విచారణకు 17 తేదికి వాయిదా వేయబడివుంది.

30 తేది కాల్పులకు సంబంధించి వెంకటగిరి కార్యాచరణసమితి గవర్నరుకు ఒక నివేదిక పంపింది. నిరపరాధులైన ఉద్యమకారులపై విచ్చలవిడిగా కాల్పులు జరిపారని, దీనిమీద న్యాయవిచారణ జరిపించవలసిందని అందులో విజ్ఞప్తిచేశారు.

మనుబోలు సభ

"నేతృత్వాన, గొప్పగా, యువశక్తి ప్రతీకగా జరిగిన బహిరంగసభ ఇది... ఆ రోజు వేలాది ప్రజల ఉత్సాహంచూస్తే ఆంధ్రరాష్ట్రం సిద్ధిస్తుందన్న విశ్వాసం కలిగింది"- అంటున్నాడు, 31 తేది మనుబోలు యువజనసంఘం వారు ఏర్పాటు చేసిన సభనుగూర్చి వ్రాసిన విలేఖరి.

విద్యార్థినాయకుడు వి. వి. రమణారెడ్డి, సెహబ్ మధుసూదనరెడ్డి, డి. చెన్నారెడ్డిగారల అధ్యక్షం వహించారు. శ్రీ విశదవోలు హనుమంతరావు అధ్యక్షించారు. మేగో రె. నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి, ఎం. వెంగయ్యనాయుడు, రామిరెడ్డి దశరథరామరెడ్డి, కె. వి. ఆర్., వై. సి. రంగారెడ్డి, జి. వరంధామరెడ్డి, రేబాల లక్ష్మీనరసారెడ్డి, ఎం. సుందరరామి, రేగల దమయంతీదేవి, పెళ్లూరు వెంకటరామరెడ్డి ప్రభృతులు ప్రసంగించారు.

బియ్యం లారీల పట్టివేత

మనుబోలు యువకులు రెండు బియ్యం లారీలను పట్టుకున్నారట. బస్తాలన్నిటిని స్వాధీనం చేసుకోవాలనుకున్నారట; గ్రామస్తులు ఒప్పుకోలేదట. 20 బస్తాలు మాత్రం జరిమానాగా తీసుకొని, తక్కినవి ఇచ్చివేశారట.

పర్మిట్‌లేని బియ్యమా? దొంగరవాణా అయితే అధికార్లకు వప్పచెప్పాల కాని, ఎవరంటేవారు స్వాధీనం చేసుకోవడం భావ్యమా?

చెక్‌పోస్టు దగ్ధం

7 తేది మధ్యాహ్నం నాయుడుపేటకు రెండుమైళ్ళదూరంలో తిరుపతిరోడ్డుమీద దావాలిపద్దవున్న సివిల్‌సప్లయిస్ చెక్‌పోస్టు పూర్తిగా దగ్ధంగావింపబడింది. ప్రక్కనేవుండిన షేక్ మీరాలు, సి. పాటి పోలయ్య (హరిజన్) ఇళ్ళుకూడా కాలిపోయాయట. చెక్‌పోస్టు రికార్డు పెట్టె మాత్రమేలైయి కాలిపోయ్యాయట.

ఉదయగిరి సత్యాగ్రహి అరెస్టు

ఉదయగిరిలో అమరణ నిరాహారదీక్ష చేస్తున్న శ్రీ కాకొల్లు శివయ్యను పోలీసు 1 తేది అరెస్టుచేసి, ఆస్పత్రిలో చేర్పించి, గ్లూకోజ్ ఇప్పిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

శివయ్య అరెస్టుకు ఆరోజు ఉదయగిరిలో పెద్ద నిరసన ప్రదర్శనం జరిగింది; బంద్‌కూడా.

గూడూరు ఉచితవైద్యం

ఆస్పత్రులన్నీ మూతబడిన కారణంగా లయన్స్‌క్లబ్ ఆధ్వర్యంలో పి.ఆర్. క్లబ్‌లో ఉచిత వైద్యశిబిరం నెలకొల్పబడి, రోజు మధ్యాహ్నం 2-4 గంటల మధ్య సరాసరి 700 మందికి వైద్యసహాయం ఉచితంగా అందించడం జరుగుతున్నది. క్లబ్బు ఉపాధ్యక్షుడు డాక్టరు సి.ఆర్.రెడ్డి ఆధ్వర్యంలో డాక్టర్లు వై. బి. ప్రభాకరరెడ్డి, ఎం. ఎస్. మనోహర్, ఎం. రమణయ్యగారలు ఈ వైద్యసేవలో పాల్గొంటున్నారు. లయన్స్ క్లబ్బు మందులు సరఫరా చేస్తున్నది.

లక్షరూపాయల ఋణం

గూడూరు కోఆపరేటివ్ అర్బన్ బ్యాంకు ఎన్.జి.ఓ.లు, నాల్గవతరగతి ఉద్యోగులు, టీచర్లకు రూ 1,02,440లు అప్పుఇచ్చింది. ఎన్.జి.ఓ.లు, టీచర్లకు రూ 240 వంతున; నాల్గవతరగతివారికి రూ 120 ల వంతున మొత్తం 502 మందికి ఋణసౌకర్యం కల్పించింది. ఈవిషయంలో బ్యాంకి సెక్రెటరీ శ్రీ సి.వి. శేషయ్య, ఎన్. జి. ఓ. సంఘాధ్యక్షుడు శ్రీ ఎల్. మహాదేవయ్యగారి కృషి ప్రశంసనీయం.

న్యాయవాదులకు కావలెనా?

సమ్మెలో పాల్గొంటూ, ధనసహాయం అవసరమైన నెల్లూరు కోవూరు, కావలి న్యాయవాదులకు ఒక్కొకరికి రూ 200లకు మించకుండా ఇచ్చుటకు కొడవలూరు గ్రామ శ్రీ వగ్గుమూడి శేషురెడ్డి నిశ్చయించారట; ఉద్యమకారుని, సద్దితెం అప్పుకావాలని కోరుకున్నవారు తమను కలుసుకోవచ్చునని శ్రీ వి. నారాయణరెడ్డి (అడ్వొకేటు, జవహర్లాల్ రోడ్డు, నెల్లూరు) కోరుతున్నారు.

రాపూరుతాలూకా గిద్దలూరులో స్త్రీలు పురుషులు- పిల్లలు 45 మంది నిరాహారదీక్ష చేశారు. కుర్చీలో ఆసీనులైనవారిలో ఎక్కువమంది టీచర్లుగా వున్నట్లున్నారు.
(మరికొన్ని ఉద్యమ ఫొటోలు మరువారం)

ఈసహాయం బాధపడుతున్న కోర్టు ఉద్యోగులకు ఇవ్వకూడదా అని సూచిస్తున్నాడు ఒక న్యాయవాదమిత్రుడు.

ఇతర సహాయాలు

కావలి మునిసిపల్ సిబ్బంది సహాయార్థం జరిగిన హిందీ ఫిలింషో వల్ల రూ 4600 లు వచ్చిందట; దీన్ని ఒక్కొక్కరికి రూ. 100 సహాయం జరిగిందట. ఛేర్మెన్ శ్రీ చన్నా సత్యనారాయణగుప్త మునిసిపల్ టీచర్లు, స్కావింజర్లు తదితర సిబ్బందికి అప్పుగా 14 వేల రూపాయలు యిచ్చినట్లు తెలుస్తున్నది.

ముసునూరిపాళెం – చలంచర్ల రాఘవరెడ్డి కొండూరు కోదండరామరెడ్డి కొండూరు శ్రీధరరెడ్డి రేబాల బాబురెడ్డి గారలు తమకు తాముగా రూ. 1500 లు యిచ్చి, ఉపాధ్యాయులు పనిచేసిన జీతాలు వచ్చినతర్వాత వడ్డీలేకుండా చెల్లించమని కోరారని చెపుతూ; వారి ఔదార్యానికి కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నాడు—హైస్కూలు హెడ్మాస్టరు శ్రీ పి. కె. సుబ్బారెడ్డి.

విడవలూరులోని ఎన్. జి. ఓ. లు, టీచర్లకు శ్రీయుతులు పొన్నలూరు చంద్రశేఖరరెడ్డి వగ్గుమూడి శేషురెడ్డిగారలు ధనసహాయం చేస్తున్నట్లు జై ఆంధ్ర ఉద్యమ సంఘ కార్యదర్శి శ్రీ వైనా రమణయ్య తెల్పుతున్నాడు.

కావలి హెచ్చరిక

కావలి ఎస్. బి. నారాయణస్వామి ఉద్యమకారులైన విద్యార్థులపట్ల అమానుషంగా వ్యవహరిస్తున్నాడని, ఆయన తన వైఖరి సరిదిద్దుకొకపోతే తీవ్ర పరిణామాలను దుర్కోవలసి వస్తుందని ఆంధ్రసేన హెచ్చరిక చేసింది.

(వార్తలు ఇంకావున్నాయి)

మునిమాణిక్యం

(2వ పేజీ కొరవ)

వుంటే ఆ కం ముక్తి పొందగలదని తత్వం చెప్పనేర్చుగలవాడు. సప్తాహం చెప్పుతో అప్పుల బెడద వదుల్చుకున్న గోపాలమూ అంతే. పరిశీలించిచూస్తే గురజాడకు నరసింహారావు చాలా ఋణపడివున్నాడేమో అనిపిస్తుంది. మహాకవి దిద్దుబాటుకథే ఆయన కాంతం సృష్టికి ఆధారమేమో?

నరసింహారావు కథల్లో అతర్కికంగా సంఘసంస్కరణాభిలాష, భాషా సంస్కరణా రెండు జట్టుగట్టి కన్పిస్తాయి. కార్యకర్త అస్తికాదు. వివాహజీవితంలో ఆలుమగలిద్దరికీ సమభాగ స్వామ్యం కావాలి. స్త్రీకి కుటుంబ ఆర్థిక విషయాల్లో ప్రాముఖ్యం వుండాలి. ఆదర్శమైన భార్యకేకాదు, అవసరమైన భర్తలా వుండాలి. ఇవీ ఆయన భావనలు. గృహస్థ జీవితాన్ని, అందలి ఒడిదుడుకుల్ని, మాధుర్యాన్ని ఆశిలోకంగా వర్ణించడంలో ఈ అభిప్రాయాలే దోహదం చేశాయి.

పెద్దతరంవారయిన ఎందరో కవులా, కథకులా, నవలాకారులా తమకు రావలసిన గుర్తింపూ, పేరూ రాలేదని కారాలూ మిరియాలూ నూరుకున్న కాలంలో, తన రచనలు రావలసినంత ప్రసిద్ధికి వచ్చాయని, ప్రజలూ ప్రభుత్వం తన సాహిత్యసేవను గుర్తించి కృతజ్ఞతను ప్రకటించుకున్నారని సంతోషిస్తూ, పరిపూర్ణ హృదయంతో చివరిదాకా జీవితం గడిపిన నరసింహారావు ఆయన వెళ్లిపోవడంతో ఏర్పడిన లోటు మరొకరు పూరించలేనిది.

1973 న వెలసిన
కవితాసంపుటి
ఆత్రేయ తేనెపుల పులకింతలు
ఆరుద్ర జానపద సమ్మేళన
గురజాడ పలికిన దేశభక్తి-
దేవులపల్లి అల్లిన వలపుజిలుకులు-
వసంత మధుపుష్పాలు
రచన: మృదుగాయక, మధుకవి,
కృష్ణ గోపాల్, విద్వాన్
కాపీలకు: వెల: రూ 2-25
కృష్ణా & కో., బుక్‌షాప్ - నెల్లూరు.

మద్రాసులో
నెల్లూరు
నెల్లూరు భోజనం
నెల్లూరు పరిచయం
నెల్లూరి మర్యాద,
అంతా నెల్లూరే!
మీ సుఖానికి
ఇక్కడే దిగండి
హోటల్ నవయుగ
బోర్డింగ్ & లాడ్జింగ్
1 బిషప్ అవెన్యూ రోడ్డు
మైలాపూరు - మద్రాసు-4.
టెలిఫోన్: 76164.

దౌర్జన్యకాండ విడనాడండి!

—కె. వి. ఆర్. విజ్ఞప్తి

'జై ఆంధ్ర' నాయకుడు శ్రీ కె.వి.ఆర్. (కలవకూరు వెంకటరెడ్డి) యిలా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాడు—

"ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రోద్యమం సుమారు వందరోజులకు పైగా జరుగుతున్నది. ఈ ఉద్యమంలో ఎంతోమంది ప్రాణాలను కోల్పోయినారు. ప్రభుత్వ, ప్రయివేటు రంగాలలో పని స్తంభించిపోయింది. ఇట్టి ఉద్యమకారులు యిదీదట ప్రాణాలకుగాని, ప్రయివేటు ఆస్తులకుగాని ఏలాటి నష్టం జరక్కుండా, దౌర్జన్యకాండలను విడనాడి, ఉద్యమాన్ని ప్రశాంత వాతావరణంలో కొనసాగించవలసిందిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

ముఖ్యంగా స్థానికంగా జరిగే బహిరంగ సభల్లో పూలదండలు విరివిగా వాడడం, సభలకు ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టడం నిషేధించి, ఆ మొత్తాలను ఎన్. జి. ఓ.లకు విరాళంగా యిస్తూ; అదే విధంగా గ్రామాల్లోని రైతుసోదరులుకూడా ఉద్యమాన్ని బలపరుస్తూ ఎన్. జి. ఓ.లకు పూర్తి సహకారాన్నివ్వవలసిందిగా నా కోరిక.

ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి చర్చలకోసం మననాయకులను ఆహ్వానించినందుకు అభినందిస్తున్నాను. మన నాయకులు ఎంతత్వరగా ప్రధానితో చర్చలు జరిపితే అంతమంచిది. అట్లనే మనజిల్లా నాయకులు గూడా రాష్ట్ర నాయకులతో సంప్రతింపులు జరిపి పరిష్కార మార్గాన్ని కనుగొనగలరని ఆశిస్తున్నాను

ఇప్పటికే మన కేంద్రప్రభుత్వం కోట్ల కోట్ల రూపాయలు నష్టపోయింది. రైళ్లు నిలుపుటవల్ల, తపాలా శాఖను, బ్యాంకులను మూసివేయుటవల్ల ప్రజలకు, వివిధ వ్యాపారస్తులకు ఇబ్బందులు కలగడమే తప్ప, అది సరైనమార్గంకాదు. నా విజ్ఞప్తిని మన్నిస్తారని ఆశిస్తున్నాను".

*

నెల్లూరుజిల్లా విద్యార్థి కార్యాచరణ సంఘ కన్వీనరు శ్రీ డి. మధుసూదనరెడ్డి ఈక్రింది హెచ్చరిక చేస్తున్నారు—

"ఈ ఉద్యమాన్ని పురస్కరించుకొని కొందరు అవకాశవాదులు విద్యార్థులపేర విరాళాలుసేకరిస్తున్నట్లు తెలియవస్తున్నది. కాబట్టి నెల్లూరు జిల్లాలో విరాళాలిచ్చేవారు వి. ఆర్. కాలేజి విద్యార్థి యూనియన్ అధ్యక్షుడు, జిల్లా విద్యార్థి కార్యాచరణ సమితి కన్వీనర్ డి. మధుసూదనరెడ్డి చేవ్రాలువున్న రశీదులిచ్చినవారికే విరాళాలివ్వవలసింది ను, యితరులకు విరాళాలిమేము బాధ్యులము కామని తెలియ చేస్తున్నాము."

స్వర్గస్థులైనారు

మా తండ్రి శ్రీ శిద్దన వెంకటసుబ్బారెడ్డి తే 6-2-73 ది ఉదయం 10 గంటలకు స్వర్గస్థులైనారు. తే 22-2-73 ది పెద్దఖర్మ మాముడూరు గ్రామంలో జరుగుతుంది. బంధుమిత్రులకు తెలియచేయడమయినది.

ఇట్లు,
శిద్దన రమణారెడ్డి, (మాముడూరు.)

రైతు లోకం

- ★ రైతులమీద ఉద్యమ ప్రభావం
- ★ విద్యుచ్ఛక్తి కొరత తీవ్రంగావుంది- దానిమీద ఆధారపడి ఎక్కువగా సాగుచేస్తే నష్టపోతారు!
- ★ సరఫరా రాత్రిపూట దండగ- పగలివ్వడం అవసరం
- ★ 'తెల్లహంస' అననుకూలతల్లో 1పుట్టి 5తూముల దామాషా అయింది
- ★ ఎడకారు అదునుకు 'మషూరి'ని మించిన వరిరకం లేదు

ఈ ఉద్యమ ప్రభావం రైతు లోకం మీద ఎట్లావుంది?

సాధారణంగా అడగబడే ప్రశ్న ఇది. అడగవలసిందే కూడా. ఎందువల్లనంటే, ఉద్యమానికి కాస్త దూరంగా వున్న వర్గం ఇది. ఇటీవల నిరాహారదీక్షలు గ్రామాలలో జరుగుతున్నా, గ్రామ జీవితాన్ని స్తంభింపజేసేంత తీవ్రంగాలేవు అవి. కొంతమంది రైతులు పూలదండలు వేసుకొని నిరసనవ్రత శిబిరంలో కూర్చున్నా, వ్యవసాయ కార్యకలాపాలకు ఏ విధం నూ వ్యతిరేకంగాలేదు. గ్రామాలలో ఈ ఉద్యమంకూడా గ్రామ రాజకీయాలకోణం నుండే చూడబడుతున్నదిగాని, ప్రత్యేక సమస్యగా పరిగణింపబడటంలేదు మొన్న ఒక పెద్దమనిషితో మాట్లాడుతుంటే ఈ విషయం వెల్లడైంది. ఆయన ఏ సమస్యనైనా ఆవేశరహితంగా స్పష్టంగా ఆలోచించగలవాడు; సరైన నిర్ణయానికి రాగలిగినవాడు; తొందరపాటుతనం కించిత్ కూడా వుండేవాడుకాదు; నిదానం, నిష్పాక్షిక దృక్పథం ఆయన స్వభావాలు. అటువంటివాడు నిరాహారదీక్షలో పాల్గొన్నాడు. తన అభిప్రాయాలు భిన్నమైనా, గ్రామరాజకీయాలవల్ల పాల్గొనక తప్పలేదన్నాడు ఆయన. ఇదెందుకు చెపుతున్నానంటే, ఏ సమస్య అయినా, ఎంత పెద్ద సమస్య అయినా చివరకు ఏ రూపానికి వస్తున్నదో తెలుసుకోడానికి ఇదొక సాదృశ్యంగా పేర్కొనతగివున్నది కాబట్టి ప్రస్తావించవలసి వచ్చింది.

ఈ విశేషం కనిపిస్తుంది – ఉద్యమ ప్రభావం రైతులమీద, వ్యవసాయంమీద ఇక ముందు కనబడబోతుందనిపిస్తుంది. ఇప్పుడేమో వరికోతలు మామూలుగానే జరిగిపోతున్నాయి; గింజలు ఇంటికి చేరుతాయి ఎలాంటి ఆటంకాలూ లేవు. కాని వాటిని అమ్ముకోడానికి అవకాశంలేదు. కొనేవాడులేడు; ధరాలేదు. ధర మామూలుగా కూడా ఈ సీజన్లో ఇతరంటే ఎక్కువ వుండదు; ఎవరైనా ఏంధాన్యమైనా కొనేవారు; ఇప్పుడు ఆ సౌకర్యం పోయింది. సాధారణంగా చిన్న రైతులు మాత్రమే ఏదో ఒక ధరకు, కల్లాలోనే తెగ అమ్ముకుంటారు. వాళ్ళ అవసరాలు ఆ విధంగా వుంటాయి. ధనికులైన పెద్దరైతులు పుట్టి మీద ఇన్ని రూపాయలు కొంతలో అయ్యే ధరకు అమ్మరు; కూటులో భద్రపరచి స్థిమితంగా వుంటారు. అందువల్లనే జనవరి, ఫిబ్రవరి నెలల్లో ధాన్యం కొనేవాడు లేకపోయినా, ధరలేకపోయినా నష్టపడేది చిన్నరైతు అప్పటి బాధ చిన్నవాడిదే!

మొలగొలుకు అదును ఏదో ఒక పైరు పెట్టడం డెల్టాలో బాగ అలవాటైపోయింది. ఈసారి వెనుకటిక వర్షాలు బాగ కురిసినందువల్ల, మెట్టప్రాంతంలో కూడా చెరువులు నిండి, అక్కడా సాగుకు అవకాశం

విస్తరించింది. డెల్టాలో సర్వాయిర్ క్రింద ఈ పేడు 'దాళు' సాగవుతుంది. అధికాశ ఫిల్టర్ పాయింట్ల క్రింద తప్పక సాగచేస్తారు. ఏరేకాదు; పత్తి, వేరుశెనగవంటి మెట్ట పైర్లుకూడా సాగుచేస్తారు. అధికదిగుబడినిచ్చే వరిపైర్లుకూడా సాధారణంగా ఎక్కువగా రబీలోనే సాగవుతాయి. ఈ పైర్లన్నిటికి ఈసారి సిద్ధంగాయిగాని, ఎరువులులేవు. వ్యవసాయశాఖ సమ్మెలో వున్నందువల్ల, వుండే ఆ కొద్దిపాటి ఎరువులుకూడా విడుదలయ్యే వీలులేదు. విత్తనాలు దొరకవు. సస్యరక్షణకు అవకాశముడదు. ఎరువులు బయట మార్కెట్లో ఇదివరకే ధర ఎక్కువ. యాభైరెండు రూపాయలు అమ్మవలసిన యూరియా బస్తా ఎనభై రూపాయలమ్మింది. ఇప్పుడు రవాణాసౌకర్యాలు స్తంభించిపోయినందువల్ల, ప్రయివేటు వ్యాపారులు కూడా చాలినంత స్టాకు తెప్పించుకునే వీలులేకుండాపోయింది. అందువల్ల యూరియా బస్తా నూరురూపాయలమ్మినా ఆశ్చర్యపడవలసిన అవసరంలేదు. ఇదివరకు కాంప్లెక్సు ఎరువులు దండిగావుండేవి; ఇప్పుడు వాటికొరతా ఏర్పడింది. విశాఖపట్టణంనుండి రావలసిన 28 : 28 వచ్చినట్లులేదు; బజారులో ఆ ఎరువు దొరకడంలేదు. దొరికినా కల్తీ సరుకు అంటున్నారు.

ఉద్యమంవల్ల రైతులకు కలుగుతున్న ప్రత్యేక అసౌకర్యాలివి. ఇక ఇతర వర్గాలన్నీ అనుభవిస్తున్న అసౌకర్యాలు ఇబ్బందులూ వీరికీ వుండనేవుంటాయి.

★ ★ ★

రైతులను ప్రస్తుతం ఎదుర్కొంటున్న గడ్డుసమస్య విద్యుచ్ఛక్తికొరత. ఎప్పుడూ వేసవిలో కొరతగావుండేది ఈసంవత్సరం డిసెంబరులోనే ప్రారంభమైంది. రోజులో ఆరేడుగంటలుకూడా సరఫరా వుండడంలేదు. ఆ కూడా రాత్రిపూట నిద్రపోయిన తర్వాతవచ్చి నిద్రలేచేలోగా పోతున్నది. పల్లెటూరి రైతుకు అసలు విద్యుత్ సరఫరా వున్నట్లే తెలియడంలేదు.

ఇది మన ఒక్కజిల్లా సమస్యకాదు; రాష్ట్రమంతా ఈ విధంగానే వుంది. కొత్తగూడెం, రామగుండం, మచ్ఖండ్, ఎగువ సీలేరు వగైరాలన్నిటిలో విద్యదుత్పత్తి తగ్గిపోయింది. వీటన్నిటికోకలిసి 200 మెగావాట్లు తగ్గిపోయిందట. మన నెల్లూరు థర్మల్ స్టేషనేమో; 30 మెగావాట్లను తగ్గకుండా ఇస్తున్నది. ఈ విద్యుత్ కొరతవల్ల హైదరాబాదు, విశాఖపట్టణం మున్నగు నగరాల్లో పెద్దపెద్ద పరిశ్రమలన్నీ మూతబడ్డాయి; వాటర్ వర్క్సుకు కూడా కరెంటులేక మంచినీటికి కటకట ఏర్పడింది. అందువల్ల కరెంటు కొరతతో బాధపడుతున్నది నెల్లూరొక్కటే కాదు; రాష్ట్రమంతా ఇంకా ఎక్కువగా అవస్థపడుతున్నది.

మైసూరునుండి, ఒరిస్సానుండి కొన్నా, కొత్తగూడెంలో మామూలు వుత్పత్తి జరగడేగాక తీవ్రతపోదు 240 మెగావాట్లు వుత్పత్తికావలసిన కొత్తగూడెంలో, బాయిలర్లు చెడిపోయినందువల్ల ఈనాడు 30 మెగావాట్లు మాత్రమే వుత్పత్తి జరుగుతున్నదంటే పరిస్థితి ఎంత అంధోళకరమో వూహించవచ్చు. అక్కడ మరమ్మత్తు చేస్తుండగానే నాలుగు బాయిలర్లలో మూడు చెడిపోయాయట. నాల్గవదానిపోతాడా నగం వుత్పత్తే జరుగుతున్నది. మచ్ఖండ్, ఎగువ సీలేరులలో నీరు ఇంకాతగ్గిపోతే, అక్కడ వుత్పత్తే నిల్చిపోవచ్చు. అప్పుడు పరిస్థితి మరీ భయంకరంగా తయారు కావచ్చు. దీనిబట్టి ఆంధ్ర వేసవిలో పరిస్థితి ఏవిధంగా వుంటుందో తలచుకుంటే భయవేస్తున్నది!

నెల్లూరు థర్మల్ స్టేషనులో వుత్పత్తి అయ్యే విద్యుచ్ఛక్తి నెల్లూరుజిల్లా అవసరాలకు పుష్కలంగా సరిపోతుంది. కాని, నెల్లూరులో వున్నది కాబట్టి అది నెల్లూరికే వుపయోగపడాలను సంకుచితత్వం అవుతుంది ఆవిధంగా కోరడం తప్పు కూడా. కాని నగమైనా జిల్లాకు ఇవ్వమని అడగక తప్పదు నెల్లూరులో అంత విద్యుచ్ఛక్తి వుత్పత్తి కావడంమాస్తూ చీకట్లో కాపురం చేయడం, పైర్లను ఎండబెట్టుకోవడం ఎంత విశాలహృదయమున్నా సాధ్యంకాదు రైతులు దీన్నిగూర్చి ఆందోళన చేయాలి.

విద్యుత్ సరఫరా రాత్రిపూట వుంటే, వ్యవసాయానికి వుపయోగపడదు. మెట్ట సేద్యాలకు, తోటసేద్యాలకు మరీ నిరుపయోగం. ఇచ్చేది పగలివ్వడం, అదీ ఒక నిర్ణీతమైన టైములో ఇవ్వడం అవసరం. లేకుంటే అన్నివిధాల దండగ. నెల్లూరు జిల్లాలో ఇష్టావిధంగా ఇవ్వడంలేదు. రాత్రిపూట ఏదోటైములో ఇస్తున్నారు. దానివల్ల ఇబ్బీ దండగ అవుతున్నది. వ్యవసాయానికి విద్యుచ్ఛక్తిని వుపయోగించుకొనే రైతులు సమావేశమై విద్యుద్బోర్డు మీద, ప్రభుత్వంమీద గట్టిగా వొత్తిడితెస్తే కాని, వుపయోగంలేదు రైతులు శుష్కమైన నినాదాల శక్తిని వృథాచేస్తారుకాని, ఇటువంటి నిర్మాణాత్మక కార్యాలకోసం శ్రద్ధవహించరు. ఆ ఫలితాన్ని వాళ్ళు అనుభవిస్తూనే వున్నారనుకోండి! ఈసంవత్సరం రైతులు విద్యుచ్ఛక్తిని నమ్ముకొని ఎక్కువగా పైర్లు పెట్టకుండడం మంచిది. ఎక్కువగా సాగుచేసి, నష్టపోతారు.

విద్యుచ్ఛక్తి కొరత ఈ విధంగా కొనసాగుతూ, 'కోతలు' ఎక్కువ చేస్తూ కూడా; విద్యుత్‌శాఖ కొత్తకనెక్షన్లు ఇస్తుంటుంది. అది ఆశ్చర్యకరమైన విషయం. పాతవారికి అవస్థ పెడుతూ, కొత్తకనెక్షన్లు ఇవ్వడమేది అంగీకరింపరాని విషయం; పొంతనలేని విషయం. ఈ విధంగా ఎందుకు జరుగుతుందో, బోర్డు వుత్తరువుల మేరకే జరుగుతుందో లేక స్థానిక నిర్ణయాలో విచారించవలసివుంది. ఎవరి వుత్తరవులైనా, ఎవరి నిర్ణయాలైనా తప్పే. అదీకాక, ట్రాన్స్‌ఫార్మర్లు ఓవర్ లోడ్ చేయబడుతున్నాయి; దానివల్ల అందరూ బాధపడిపోవలసివస్తున్నది. ఈలోపం మూ సవరింపబడాలి.

మరొక సమస్య - వినియోగదారు నుండి విద్యుచ్ఛక్తిశాఖ అనేక హామీలను తీసుకుంటుంది, మినిమం గ్యారంటీ అని తీసుకుంటుంది. చాడినా వాడకపోయినా, ఆ మొత్తం వారికి చెల్లించాలి కాని నక్రమమైన సరఫరాకు మాత్రం వారి హామీ వుండదు. ఎవ బడినా జవాబు చెప్పే వాడుండడు. ఇప్పుడు సంవత్సరంలో కనీసం ఆరునెలపాటైనా విద్యుత్ కొరత వుంటున్నది. కొరతకు వినియోగదారు బాధ్యులుకారు. అందువల్ల మినిమం గ్యారంటీకూడా సరఫరానుబట్టి సవరింపబడాలి. దీనికి ఆందోళనజరగాలి.

★ ★ ★

ఈ సంవత్సరం మొలగొలుకు ప్రత్యేకంగా పంటవచ్చునని రైతులు ఆశిస్తున్నారు. వర్షాలు ఎక్కువకావడంవల్ల దిగుబడి పెరగవచ్చునని అంచనా. చూడదానికి పైర్లు ఆ విధంగానే వున్నాయి. ఇప్పటివరకు నిరుపితమైనదాన్నిబట్టి, ఫలితం అతిచింత ఎక్కువగా లేదేమో ననిపిస్తుంది. పైరున్నంతబాగ 'పాలు' లేదంటున్నారు. చూడాలి! ఏమైనా ఎకరాకు మునుపటికంటే పైన్నే వుండవచ్చు.

కాని కొన్నిచోట్ల వెల్లువలకు పైరు కుళ్ళిపెట్టుకొని పోయింది. కొందరు మళ్ళీ నారుపోసి వేరొకకాలం వేసుకోగలిగారు; కొందరు పూర్తిగా వుండిపోయారు. ఈ సంవత్సరం ఇటువంటి రైతులు దురదృష్ట వంతులనే చెప్పాలి.

★ ★ ★

ఈ సంవత్సరం 'తెల్ల హంస' అనే రకాన్ని దిగుమతిచేసింది మన జిల్లా వ్యవసాయశాఖ చెదురుమదురుగా సాగైంది.

ఈ విశేషం రిపోర్టిన మషూరి నారుదాలకు; కొరవకు వ్యక్త నొకరు పోసివుంచే, తెల్లహంస నరుకెత్తి నాటాడు వేసేటప్పుడు తెల్లహంస అని తెలియదు; ఇచ్చిన రైతు 'రత్న' అని చెప్పాడు వెన్నుతీసేతర్వాత రత్నకాదు అని తేలింది; తెల్లహంస అని నిర్ధారణైంది. అక్టోబరు 24 తేదీ నాటాను; అప్పటికి 25 రోజులనారు అన్నాడు ఆ రైతు. కాకుంటే నెలనారు వుండవచ్చు. జనవరి 17 తేదీ కోశాను. అంటే 110 రోజులకు పండిందన్నమాట

ఎకరాకు 1 పుట్టి 5 తూముల దామాషాన పండింది. ఆ పైరుకు ఈ మాత్రం పంటకూడా గొప్పేననిపించింది. ఎందువల్లనంటే- నాటినరోజే వెల్లువ; నాలుగైదు రోజులపాటు నీళ్ళలోనే వుండిపోయింది; దుక్కిలో వేసిన కాంప్లెక్స్ ఎరువు వుత్తంగా కొట్టుకొనిపోయింది వెల్లువ తగ్గిపోయినతర్వాత యూరియా వేశాను; మళ్ళీ ఆరోజే వెల్లువ. ఈ విధంగా గండాలతో బతికి బయటపడ్డ పైరు అది. బాగ గంటకట్టింది; వెనుకముందుగా అయినా అన్నిపిల్లలూ వెన్నుతీశాయి; కాని వెన్ను చిన్నది. వెన్నుతోటి 2½ అడుగు కంటే మించి ఎదగలేదు పైరు.

కొద్దిపాటి అనుభవాన్నిబట్టి నాకనిపించేది; తెల్లహంసకు వర్షాలు మందిరికాదు; లేట్‌గా మొలగొలుకువేసే అదను దీనికి అనుకూలంకాదని. టి. ఐ. టి. 24 అడుగులలో, లేక డిసెంబరులో నారుపోసి వేయడానికో అనువుగావుంటుందేమోనని నాఅభిప్రాయం. అప్పుడైతే పంటకూడా ఎక్కువగా, కనీసం ఎకరాకు 2-2½ పుట్లు అయినా, ఇస్తుందని నా నమ్మకం.

నాణ్యతరకం; పొడవుగింజ; పొట్టులో తెలుపులేదు. కొత్తబియ్యం భోజనానికి బాగున్నాయి. తక్కువ రోజుల్లో వచ్చే నాణ్యతరకం కాబట్టి; వదలిపెట్టదగింది కాదు. మంచుకాలంలో ప్రయత్నించదగిందని నా అభిప్రాయం.

★ ★ ★

'మషూరి' సాగు చేశాను చెప్పాను. మందిరకమైనదాన్ని మన వ్యవసాయశాఖ ప్రోత్సహించదు. వ్యవసాయశాఖ ఏ రకాన్నైతే సిఫారసు చేస్తదో రైతుకు అది అనుకూలంగా లాభదాయకంగా వుంటుంది. మషూరి అధిక దిగుబడినిచ్చే రకం కాదట; రాలేగుణమున్నదట; అందువల్ల తాము సిఫారసు చేయడంలేదంటారు వ్యవసాయ శాఖవాళ్ళు. వరి నిపుణుడు డాక్టరు శాస్త్రి గారికికూడా 'మషూరి' అంటే మక్కువలేదు.

కాని కొత్తగా, అధిక దిగుబడి పేరుతో వచ్చిన అసంఖ్యాకరకాలకంటే, మషూరి అన్నివిధాల మేలైనదని అనుభవంలో రుజువైంది. నేను గత సంవత్సరంవేశాను; ఈ సంవత్సరమూ సాగుచేశాను. ఎడకారు అదునుకు ఇంతకుమించిన రకం లేదని దృఢంగా చెప్పొచ్చు. గత సంవత్సరం కోసేటప్పుడు ఎక్కువగా రాలింది; ఈ సంవత్సరం గింజకూడా రాలలేదు. గత సంవత్సరం వెల్లువకు బాగ పడింది; ఈ సంవత్సరం మరీ గట్టిగా నిల్చింది. గత పర్యాయం తెల్లతెగులు (లీఫ్‌బ్లైట్) వచ్చింది; ఈసారీ వచ్చింది—కాని కంట్రోల్ అయింది. గతపేడు ఎకరాకు 1 పుట్టి 17 తూముల పంటన పండింది; ఈ సంవత్సరం రెండు పుట్లకు తక్కువ లేకుండా అయింది. వ్యవసాయ శాస్త్రజ్ఞులు మొలగొలుకులకంటే ఎక్కువ అవసరంలేదు. గతపేడు వైకిరెడ్డి 50 'ఏజా' వేశాను; ఎకరాకు 2½ పుట్లు అయింది. ఈ సంవత్సరం 80 'ఏజా' వేశాను; 1 పుట్టి 15 తూముల పంటన అయింది. అంటే నత్రజని ఎక్కువ వేస్తే పంట తగ్గిపోతుందన్నమాట

ఆ రైతు ఐ. ఆర్ 20 వేశాడు; ఆ సమయంలో 100 'ఏజా'కు పైన్నే వేశాడు; చాల శ్రమ ద్దాడు. ఎకరాకు 2 పుట్లే అయ్యాయి. ఆ రైతు వేసింది బిళనేలు; అంటే ఒకే పైరన్నమాట.

దీన్నిబట్టి 'మషూరి' అధిక దిగుబడిరకాలను తీసిపోయేదేమో మీరే యోచించండి.

పైగా మషూరి సరిగా 130 రోజులకు కోతకు వచ్చింది. సెప్టెంబరు 6 తేదీ నారు చల్లకం. అక్టోబరు 12 తేదీ వేత; జనవరి 17 తేదీ కోత. మార్కెట్‌కు, ధరకు, రుచికి మొలగొలుకుతో సరిపోగలుగుతుంది తక్కువ సేద్యం, తక్కువశ్రద్ధ, తక్కువ ఎరువులు, తక్కువ రోజులు మంచి పంట మంచిధర, ఇంతకన్న ఇంకేం రైతుకు ఇంకేం కావాలి?

— —

పంచసూత్రాలు

కురుగూరు రంగనాథం

ప్రజాభిప్రాయాన్ని ఖాతరు
చెయ్యని నాయకత్వం,
ప్రజాస్వామ్యపు మనుగడకు
ప్రమాదకరం.

ఏ కష్టకర్యాకి ప్రజలన మరకద,
విరుదాటి తెప్ప తగులబెట్టడం.

ప్రజలకన్న పార్టీకే
ముఖ్యమనే నాయకులు
ప్రజాస్వామ్య పావురాలుతినే రాక్షసులు.

ప్రజాంమధ్యకురాని ప్రభువులు,
ప్రజలపాలిట ప్రజలశత్రువులు.

నినాదాలతో పేదరికాన్ని
పారదోలుతామనడం
గాలిలో మేడలుకట్టడం.

★

నిర్దాక్షిణ్యం!

కురుగంటి అప్పయ్యశాస్త్రి

ప్రభుత్వమా!
నీ నిరంకుశం నిర్దాక్షిణ్యం!
ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాల్చేసే
అధికారం ఎవడిచ్చాడు నీకు?
సామాన్యుడి జీవితంతో సరదాలా?

ఇక నీ వ్యతిరేక లెంపకు
స్మశానంలో శవాలను సాగుచెయ్యనా?

నీ గారవాధికార వ్యతిష్ఠలోంది
సగటుమనుషుల బతుకుల్లోకి
ఒక్కసారి తొంగిచూడు.

దిగిన అంట్లో రెండేసి
మెతుకుల జీవనం;

బతుకు గుప్పిట్లో
దాచుకున్నాడికి నీ కర్మాగ్నిలో
ఇంకా స్వాతంత్ర్యం రానట్టు
ప్రకాశం తెల్లకోసిన ట్టు
బోసు ఆహింస చంపేసినట్టు
నీ వికారం అత్రమా!

ఇద్దరి నిర్ణయం
వేర్పాటు విర్పాటు
ఇంకా ఎందుకీ కాల్పులగుర్పాటు?

నీ సంకోచం సంకుచితం
విప్లవానికి వ్యాకోచం!

ఆరంభశూరులు కారు ఆంధ్రులు
ఎదురుతిరిగిన సల్లపులులు
ఇది సొసిజమ్ కాదు, ప్రజాప్రభుత్వం.

ఇక్కడేదీ నీ
సమానహక్కుల ప్రతిపత్తి?

— —

చిత్ర సమీక్ష

తెలుగులో నిర్మింపబడబోతున్న సజీవ, సహజ కన్నడచిత్రం— నాగరహావు

కళాత్మకదృష్టితో, సామాజికావగాహనతో ఉత్తమచిత్రాలు నిర్మించడంలో ఒకప్పుడు బెంగాలీయులది పెట్టింది పేరుగా వుండేది. ఇప్పుడిప్పుడే బెంగాలీచిత్రాలకు దీటైనవి కన్నడంలోనూ వస్తున్నాయి. పట్టాభి 'సంస్కార' తర్వాత చెప్పుకోదగ్గవి పుట్టన్న కణగల్ చిత్రాలు. 'గజ్జెపూజ', 'శరపంజర' చిత్రాలతో పుట్టన్న ప్రథమశ్రేణి దర్శకుల జాబితాలోకి ఎక్కాడు. ఇటీవల విడుదలైన 'నాగరహావు' పుట్టన్న ప్రతిభకు మరొక గీటురాయి అయింది.

దర్శకుడుగా పుట్టన్న ప్రతిభంతా కథ ఎన్నుకోవడంలోనూ, కథనం ఊహించుకోవడంలోనూ వుంది. కన్నడ వాతావరణాన్ని సజీవంగా, సహజంగా చూపెట్టేందుకు అవకాశాలున్న కథలనే పుట్టన్న తీసుకుంటాడు. ఆ కథను సమగ్రంగా ఆకళింపు చేసికొని, బలమైన సన్నివేశాలతో, సరళమైన స్క్రీన్‌ప్లే తయారు చేసుకొంటాడు. ఈ లక్షణాలు 'నాగరహావు' లో బాగా స్పష్టమౌతాయి.

సమీక్ష: 'గోపి'

ఈ సమీక్షకుడు ఇటీవల బెంగళూర్లో 'నాగరహావు' చూశాడు. పండితపామరులను సమానంగా ఆకర్షిస్తున్న ఈ చిత్రం నిజంగా కన్నడ చిత్రసీమలో ఒక మైలురాయి.

ప్రఖ్యాత కన్నడ నవలా రచయిత తా. రా. సుబ్బారావు దాదాపు ఇరవైఏళ్ళ క్రితం రాసిన మూడు నవలలు ఈ చిత్ర కథకు ఆధారం. నాగరహావు అంటే నాగుపాము. రామాచారి అనే యువకుణ్ణి ఊరంతా నాగుపామును చూచినట్టు చూస్తుంది. అందుకు కారణం అతనిలోని నగ. పరీక్షలో కాపీకొట్టినందుకు అతణ్ణి అందరిముందూ డిబార్ చేసి అవమాన పరుస్తాడు ప్రిన్సిపాల్. ఆ ప్రిన్సిపాల్‌ను రాత్రివేళ ఇంట్లోంచి బయటికిలాగి గుడ్డలూడదీసి చెట్టుకు కట్టేస్తాడు రామాచారి. అతణ్ణి చూస్తే పూరంతటికీ హడల్; ఒక్క టీచరుకు మాత్రం ఎనలేని ప్రేమ.

మనుష్యుల్లో మంచివాళ్ళు, చెడ్డవాళ్ళు అనే రెండు తెగలనే చూస్తుంది సమాజం. మంచివాళ్ళలోని చెడుతనం, చెడ్డవాళ్ళలోని మంచితనం చూడలేదు. అది చూడగల్గినవాడు గనుకనే 'టీచర్' రామాచారిని కన్నబిడ్డలాగా ప్రేమిస్తాడు.

అలివేలు అనే అమ్మాయిని ఒకడు అవమానిస్తాడు. ఆ అమ్మాయి అన్న వరదరామాచారిని బుట్టలోవేసికొని వాణ్ణి తన్నిస్తాడు. అందుకు ప్రతిఫలంగా అలివేలును రామాచారికిచ్చి పెళ్ళిచేస్తానని ప్రమాణం చేస్తాడు. తెల్లనివన్నీ పాలనుకొనే రామాచారి ఆ మాట నమ్ముతాడు. అలివేలు కూడా రామాచారిని ప్రేమిస్తుంది. కానీ వరద పత్తరోగి. అతనూ, తల్లిదండ్రులూ అలివేల్ని ఒప్పించారు టీచరు రామాచారిని ఒప్పించి, మనసుమార్చుకొనేట్టు చేస్తాడు. అలివేలు పెళ్ళికి రామాచారి పెళ్ళిపెద్దగా పెత్తనం చేస్తాడు.

రామాచారి జీవితంలో మార్గరెట్ ప్రవేశిస్తుంది. ద్వేషంతో వగలో ప్రారంభమైన వారి సంబంధం ప్రేమలోకి దిగుతుంది. అలివేలు జ్ఞాపకాలతో బంధ కారిన రామాచారి మార్గరెట్ సేవలతో మగివవుతాడు. అలివేలు వెంగసూరులో భర్తబలవంతంమీద ధనార్జనకోసం వ్యభిచారిణి కావడం రామాచారి చూస్తాడు. తనవల్లనే అలివేలుకాగతి పట్టిందని భావిస్తాడు. సదాచార పరాయణులైన రామాచారి తల్లిదండ్రులు, ధనవంతుల సంబంధం కోరే మార్గరెట్ తల్లి వారి పెళ్ళికి అంగీకరించరు. రామాచారి రెండోసారి పరీక్షకు గురవుతాడు. అలివేలు జీవితం చూచాక మళ్ళీ అదేతప్పుచేయడానికతడు పూనుకోడు. 'టీచరు' రామాచారికి నచ్చచెప్పాలని చూస్తాడు. ఫలితం లేకపోతుంది. టీచరు మరణిస్తాడు. ఆ అపవాదు తనపై పడుతుందని, మార్గరెట్‌తో వివాహం సంభవం కాదని రామాచారి మార్గరెట్ ఆత్మహత్య చేసికొంటారు.

—ఇలాచెప్తే ఈ కథలో ప్రత్యేకత ఏమీ కనిపించదు. మనకు అలవాటైన 'ఒక అబ్బాయి - ఇద్దరమ్మాయిల' ప్రేమాయణంలాగానే కనిపించవచ్చు. కాని యిది అంతమాత్రమే కాదు. ఇతివృత్తం ప్రేమాయణమే కావొచ్చుకాని, దాని చుట్టూ అల్లిన కథలో జీవం వుంది; సజీవమైన పాత్రచిత్రణ వుంది. ప్రతిపాత్ర, ప్రతిసన్నివేశం జీవంతో కన్పడతాయి. ముఖ్యంగా రామాచారి— అన్యాయాన్ని సహించలేని, అవమానాన్ని భరించలేని యువకుడుగా, పైకి కన్పించేనగ, అంతరాంతరాల్లో వున్న ప్రేమ, త్యాగం— యివన్నీ చాలా సహజంగా చిత్రీకరింపబడ్డాయి. అతని తల్లిదండ్రులు, అలివేలు తల్లితండ్రులు పరమఛాందసులైన బ్రాహ్మణ దంపతులుగా— ఆచార వ్యవహారాల్లోను కట్టుబొట్టులోనూ— రూపొందింపబడ్డారు. రోజూ నిజజీవితంలో మనకు తటస్థపడే మనుషులే ఇందులో పాత్రలున్నూ. అందువల్లనే చిత్రం చూస్తున్నంతసేపూ ఏదో జీవితాన్ని చూస్తున్నట్టుగా ఫీలవుతాము.

చిత్రదుర్గను లొకేషన్‌గా ఎన్నుకొన్నారు. కొండలమీదనే సగంచిత్రం జరిగిపోతుంది. బండబారిపోయిన రామాచారి జీవితాన్ని ఆ కొండలతో సింబలైజ్ చేశాడు దర్శకుడు. మొత్తంచిత్రం ఔట్‌డోర్‌లోనే చిత్రీకరింపబడింది. సజీవపాత్రలను సహజ వాతావరణంలోకి తీసుకురావడంతో చిత్రానికి నిండుతనం వచ్చింది. పుట్టన్న స్క్రీన్‌ప్లే కథకు పట్టుకొమ్మయింది. ఆ కొండలమీద—ఏమీ బ్యాక్‌గ్రౌండ్ లేకుండానే— సన్నివేశాలను నడిపించి, నాటకీయతను కల్గించాడు దర్శకుడు. ముఖ్యంగా టీచరు; రామాచారిమధ్య సన్నివేశాలు, చివరి పతాకసన్నివేశం ప్రేక్షకుల గుండెను స్పృశిస్తాయి. కథలోని మెలోడ్రామాను దర్శకుడు బాగా ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేశాడు.

ఇలా చెప్పుకుంటూపోతే ప్రతి సన్నివేశం గురించీ ఎంతైనా రాయొచ్చు. అతే అంతమాత్రాన్నే చిత్రంలో లోపాలు లేవనలేము. ముఖ్యంగా ఓబవ్వ వీరగాథ చిత్రానికి పొత్తుగా అనవసరం. కథ వేగంగా నడవాల్సినచోట యిది అడ్డుతగుల్తుంది. మరొకలోపం— రామాచారి మార్గరెట్ ప్రేమాయణానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్య మివ్వడం. అప్పటికే అలివేలు కథ పూర్తి కావడంతో కథ క్లైమాక్స్‌కు చేరే దశకు వచ్చింది. అప్పుడు సుదీర్ఘంగా ప్రేమాయణానికి, డ్యూయెట్లకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం యాంటీక్లైమాక్సుకు దారితీసింది. అలివేలు, మార్గరెట్‌లలో ఎవరో ఒక్కరికిమాత్రమే ప్రాముఖ్యత యిచ్చివుంటే బాగుండేది. మార్గరెట్ రామాచారి క్లాసురూము దృశ్యాలు కాస్త పెద్దెట్టుగా కూడావున్నాయి.

ఇలాంటి లోపాలు కొన్ని సరిదిద్దుకొంటే యిది గొప్పచిత్రమైవుండేది. అతే యీ లోపాలు కూడా చిత్రస్థాయిని దెబ్బతీసేట్టుగా లేవు.

ఈ చిత్రంలో స్టార్ వాల్యూ ఏమీ లేదు. రామాచారిగా నటించిన విష్ణువర్ధన ఇటీవలే చిత్రరంగం ప్రవేశించాడు. ఆపాత్ర అతనికి నూటికినూరుపాళ్ళూ సరిపోయింది. అతనిపాత్రలో నటించినట్లు అనిపించదు, జీవించినట్టే వుంది. అలివేలుగా ఆరతి పేలవంగా వుంది. మార్గరెట్‌గా శుభ బాగా నటించింది. అందరికన్నా ఎక్కువగా చెప్పుకోవలసింది టీచరుగా నటించిన అశ్వత్థ గురించి. ఆ పాత్ర చిత్రణకూడా చాలాచక్కగావుంది. అతనికి రామాచారి కన్నకొడుకుతో సమానం. అతే ఆప్రేమను సమాజంకోసం బలిచేస్తాడు. అతనికి రామాచారికీ వున్న బంధంవల్ల రామాచారి జీవితంలో చాలా నష్టపోయాడు. నృత హాగానే అయితే రామాచారి సమాజాన్ని ఎదుర్కొనేవాడేమో! టీచరు పాత్రలో కొంత మెలోడ్రామావుంది; దాన్ని అశ్వత్థ బాగా వుపయోగించుకొన్నాడు.

దర్శకత్వం తర్వాత చెప్పుకోతగ్గది కెమెరా. చిట్టిబాబు అత్యంత ప్రతిభావంతుడని ఈ చిత్రం నిరూపించింది. పాటలు బాగున్నాయిగాని కొన్ని తగ్గించివుంటే కథకు మరికాస్తవేగంవచ్చివుండేది.

ఈ కన్నడచిత్రాన్ని తెలుగుప్రేక్షకులు చూసే అవకాశం లేకపోవచ్చు. అయినా నదిర్షంగా ఎందుకు చర్చించానంటే దీన్ని తెలుగులో పునర్నిర్మించబోతున్నారు. ఒక చిత్రాన్ని మరొకభాషలోకి అనువదించేటప్పుడు మాతృకలో లోపాలను సరిదిద్దుకొనడం అవసరం. ఇది తెలుగులో మంచిచిత్రం కాగలదనేనమ్మకం ఈ సమీక్షకుడికి వుంది.

—

'పద్మశ్రీ'కి అర్హులెవరూ లేరా?

కొత్తసంవత్సరం కాస్త నైరాశ్యంతోనే ప్రారంభమైంది. ప్రతిఏడూ ఎవరోఒకరు పద్మశ్రీ బిరుదుతో సత్కరింపబడుతుండే వారు; ఈసారి ప్రభుత్వం సినిమారంగాన్ని చిన్నచూపు చూచింది. ఒక్క తెలుగు చిత్రపరిశ్రమ విషయమే కాదు, దేశం మొత్తంమీద సినీరంగంలో ఎవ్వరికీ ఈసారి బిరుదులు యివ్వకపోవడం గమనార్హం. దీనికి మినహాయింపు ఒక్క తమిళనటుడు—తిక్కురిసి సుకుమారన్.

చిత్రజగత్

సుకుమారన్ నటుడు మాత్రమేకాదు; నిర్మాత, దర్శకుడు, రచయిత, నాటకకర్త, వక్త. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే సుకుమారన్ బహుముఖప్రజ్ఞాశాలి. అతని మాతృభాష మలయాళమైనా తమిళ హిందీచిత్రాల్లోకూడా హీరోగా రాణించాడు. ఇటీవల అతను నటించిన మలయాళీచిత్రం 'స్వయంవరం' ప్రశంసల నందుకున్నది. ఇప్పుడు లండన్‌లో ప్రదర్శింపబడుతున్న ఆ చిత్రంలో శారద నాయిక.

సుకుమారన్‌ను గురించి తమాషాకథ ఒకటి చెప్తారు. అతని స్వగ్రామంలో ఒకరోజు దేవాలయంలో ఏదోఉత్సవం జరుగుతున్నదట. ఆ ఉత్సవంలో నాదస్వరం వాయించవలసిన విద్వాంసుడు రాలేదట. దేవాలయానికి వెళ్ళివుండిన సుకుమారన్ నాదస్వరం తీసుకొని అమోఘంగా వాయించాడట. తర్వాత మద్రాసులో విజయా గార్డెన్స్‌లో భారతీయ చలనచిత్రోత్సవాల్లోనూ సుకుమారన్ నాదస్వర కచేరి జరిగింది.

సుకుమారన్‌కు పద్మశ్రీ బిరుదు యివ్వడం సముచితంగానేవుంది. మరి తెలుగు హిందీ బెంగాలీ చిత్రసీమల్లో ఈ బిరుదులకు అర్హులైనవారే ప్రభుత్వానికి కనుపించలేదా?

తెలుగుచిత్రరంగాన్నే తీసుకొంటేనే, దర్శకుల్లో శ్రీ బి. ఎన్. రెడ్డి శ్రీ ఎల్. వి. ప్రసాద్ లాంటి స్థితప్రజ్ఞులు, అనుభవజ్ఞులు వున్నారు. అర్హుడైన మరొక మేధావి కె. వి. రెడ్డిగారు మనమధ్య లేకుండా వెళ్ళిపోయారు. మిగిలినవారిలో బి. ఎన్., ప్రసాద్ పద్మశ్రీకే కాదు, యింకా గొప్ప గౌరవాలకుకూడా అర్హులు. పోతే నిర్మాతల్లో నాగిరెడ్డి, చక్రపాణి లాంటివారున్నారు. కవుల్లో దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారికి సినిమా కవిగా కాకపోయినా భావకవితోద్యమ నాయకుడుగా నైనా ఈ గౌరవానికి పాత్రుడు.

ఇలా లెక్కవేస్తూపోతే పెద్దజాబితాయే తయారౌతుందనుకోండి! అయినా ఒకరిద్దరు వృద్ధులకైనా ఈసారి బిరుదులిచ్చివుంటే సముచితంగా వుండేది.

అతే యిక్కడొక చిక్కువుంది. ఈరోజు ఆంధ్రదేశం పరిస్థితి చూస్తుంటే ఈ బిరుదులు రాకపోవడమే మంచిదేమో ననిపిస్తుంది. బిరుదులు తీసుకోకూడదు— అని కొందరు ఆంధ్ర నాయకులు ప్రకటనలిస్తున్నారు. తీసుకొన్నవాళ్ళను విమర్శలకు గురిచేస్తున్నారు. ఇంతకాలం ఎందరి మన్ననలకు, అభిమానానికి పాత్రులైన వృద్ధదర్శకుల మీద అభాండాలు కోపోద్రిక్తులు కావడం అందరికీ బాధాకరమే అయివుండేది. కాబట్టి ప్రభుత్వవైఖరి ఒకవిధంగా మనకు మంచిదే అయింది!

అతే హిందీ చిత్రరంగం ఏం పాపం చేసింది? బెంగాలీ రంగం ఎందుకు ప్రభుత్వ దృష్టినాకర్షించలేకపోయింది.

అందరికన్నా ఎక్కువగా చెప్పుకోదగిన వ్యక్తి ఒకడున్నాడు అతను కన్నడచిత్రం 'సంస్కార' దర్శక నిర్మాత శ్రీ తిక్కవరపు పట్టాభిరామరెడ్డి. ఆయన నిర్మించింది ఒక్కచిత్రమేకావచ్చు; కానీ అచిత్రం అంతర్జాతీయఖ్యాతి నార్జించిందికదా!

హరీంద్రనాథ చటోపాధ్యాయకు పద్మభూషణ్ బిరుదునిచ్చారు. హర్షించదగిన విషయమిది. అతే హరీంద్రనాథ్‌కు సినీజీవితంకాదు ఆ బిరుదునిచ్చింది.

సినిమావాళ్ళెవరికీ పద్మశ్రీ రానందుకు బాధపడటంకన్నా, అనర్హులైన వారికి, కేవలం గ్లామర్‌మీద రాణిస్తున్న వారికి ఈ బిరుదుప్రదానం చేయకపోవడం సంతోషించదగిన విషయం!

— —

రాఘవయ్య

(8 వ పేజీతరువాయి)

కేంద్రమైన శ్రీకాకుళం ఆచార్యులకూడా తిరిగారు ఆ పోమహాత్ముల స్ఫూర్తి గతులను, ఆచారవ్యవహారాలను వశీలించారు, పరిశోధించారు. ఆదిమజాతి సేవాసంఘాన్ని స్థాపించి, ఠక్కర్‌బాపా, డాక్టర్ రాజేంద్రప్రసాద్ వంటి ప్రముఖులతో పనిచేశారు ఇంగ్లీషు తెలుగులలో దాదాపు పాతిక పుస్తకాలు వ్రాశారు. ఇంకా అధ్యయనం కొనసాగిస్తున్నారు.

ఇక రాజకీయంగా — కాంగ్రెస్లుగా ప్రవేశించి, గాంధేయుడుగా స్థిరపడ్డారు. శ్రీ రాఘవయ్య, నెల్లూరుజిల్లాలో కొద్దిమంది కాంగ్రెస్ అధిపురుషులలో రాఘవయ్యగారొకరు, నాలుగుసార్లు జైలుకుపోయారు.

రాఘవయ్యగారి వయస్సు 76. కాని ఆయన చురుకుదనము, ఉత్సాహము చూస్తే అంత వయస్సని నమ్మడానికిలేదు. వంకరక్రాపు పోసుకోరు; సైకిల్‌కట్టు ధోవతి, క్రాస్‌గా వేసుకున్న సిల్కు కండువాతో కర్రను గిరగిరా త్రిప్పుతూ చకచక వరుగులు తీస్తారు; ఆయన్నుచూచి యువకులు సిగ్గుపడాల్సిందే! ఆయనలో యువ్వనోత్సాహమేకాదు, యువకావేశమూ కొట్టవచ్చినట్టుంటాయి. ఈ వయస్సులో కూడా కాలినడక తిరగడం, పుస్తకాల చదవడం, గ్రంథాల వ్రాయడం—ఒక్కక్షణం వృథాగా గడవదు. అనారోగ్యం ఎరగరు. విరామ విశ్రాంతుల్లేవు. ఓర్పు సహనము తెలియదు.

పద్మభూషణులైన శ్రీ రాఘవయ్య సర్వప్రియ భూషితులు కావాలి! ఈ సంతోష సమయంలో మా ఆకాంక్ష అది.

నెల్లూరుజిల్లాలో మొదటి పద్మభూషణుడు ఆచార్య మాడభూషి వెంకట రంగయ్య. మూడేళ్ళక్రితం శ్రీ బెజవాడ మల్లి కార్జునరెడ్డిగారు 'పద్మశ్రీ' అలంకృతులైనారు. నెల్లూరుజిల్లాలో పద్మభూషణుడు కాదగిన, కావలసినవ్యక్తి ఒకరున్నారు — డాక్టరు బెజవాడ గోపాలరెడ్డి. రాజకీయాలలోనేకాదు సాహిత్య సేవారంగంలోకూడా అంతటి సత్ఫలవంతులు, నిష్కళంకులు చాల అరుదు.

—

పంచాంగం

ప్రత్యేకాంధ్ర

73 మార్చి 20 తేదినుండి గురు మంగళ సంయోగమున ప్రత్యేకాంధ్ర నిర్మితము గనున్నది.

ఈలోగా కుజ రాహుగ్రస్త, కుజ శని షష్ఠాష్ట వేధవలన సమైక్యాంధ్ర దర్శాదులు మిళితమైయున్నవి.

భారతదేశపు జాతకములలో గొప్ప ఉపద్రవ జాతకము నిర్ణీత సూచితమై 73 మార్చిపైగా 74 మార్చిలోగా కేంద్ర నాయకపాలనాధినేత వురుషుడుగా, గురు శని పరస్పర పంచమ నవమ కోణస్థితి వలన చెప్పతగియున్నది

వాస్తుముహూర్తం

ఫిబ్రవరి 12 తేది వాస్తు ముహూర్త నిర్దుష్టమైనది.

ఫిబ్రవరి తిథులు

10 శని	సప్తమి	ఉ.	8-13	గం.ని.
	అష్టమి	తె.	5-54	,,
11 ఆది	నవమి	రా.	3-30	,,
12 సోమ	దశమి	రా.	12-54	,,
13 మంగళ	ఏకాదశి	రా.	10-25	,,
14 బుధ	ద్వాదశి	రా.	8-06	,,
15 గురు	త్రయోదశి	సా.	6-06	,,
16 శుక్ర	చతుర్దశి	సా.	4-28	,,

—నిమ్మగడ్డ వేంకటేశ్వరశాస్త్రి

—

జమీన్‌రైతు

సంవత్సరం చందా	రు. 16-00
6 మాసములకు	రు. 9-00
విడిప్రతి	రు. 00-30

ఈవారంలో ఉద్యమ పరిస్థితి

(3వ పేజీ కొరవ)

ఢిల్లీ నాయకుల మధ్య జరుగుతున్న సంప్రతింపుల పట్ల, పునః ప్రారంభ మయ్యే సూచనలు కనుపిస్తున్నాయి.

—ఇవి ఈ వారంలో రాష్ట్రోద్యమానికి సంబంధించిన ముఖ్యవిశేషాలు.

నరసారావుపేట నిర్ణయాలు

వేర్పాటు ఉద్యమ నాయకులందరూ- కాంగ్రెస్, కాంగ్రెసేతర నాయకులంతా 3, 4 తేదీలలో నరసారావుపేటలో సమావేశమై చర్చలు జరిపారు. కాంగ్రెస్ కార్యాచరణ సమితి, కాంగ్రెసేతర కార్యాచరణ సమితి కలిసి 'ఆంధ్రరాష్ట్రసాధన సంయుక్త కార్యాచరణ సంఘం' అంటూ ఏర్పాటుచేశారు. 50 మందితో కమిటీ. 9 మందితో ఒక ఉన్నతాధికారి సంఘం ఏర్పాటైంది. ఉన్నతాధికార సంఘంలో బి.వి. సుబ్బారెడ్డి, ఆచార్య రంగా, సర్దార్ లచ్చన్న, తెన్నేటి, సాగి సూర్యనారాయణ రాజు, కాపూరి యజ్ఞనారాయణ, నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి, కాసు వెంగళరెడ్డి సభ్యులు. ఎన్. జి. ఓ. నాయకుడు రామకృష్ణారావు ప్రత్యేక ఆహ్వానితుడు.

పద్నాలుగు అంశాల కార్యక్రమం ప్రకటింపబడింది. ఉద్యమాన్ని ఉధృతంగా నడపాలని విజ్ఞప్తి చేసింది. రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను స్తంభింపచేయడం ముఖ్య కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమాన్ని 'శాంతియుతంగా, హింసలేని పద్ధతిలో' జరగాలని సూచించింది. ఉద్యమాన్ని విచ్ఛిన్నం చేయడానికి వైల ధ్య బాండ్లీలు ధరించి దోపిడీలు, గృహదహనాలు చేయడానికి పథకం వేస్తున్న కమ్యూనిస్టులను, స్వార్థపరశక్తులను కనిపెట్టి వుండవలసిందిగా ఉద్యమ నిర్వాహకులను హెచ్చరించింది. 10 తేది సామూహిక నిరసన, నిరాహార దీక్షాదినంగా పరిగణించమని విజ్ఞప్తి చేసింది.

ఉద్యమ నాయకులు, బహుశా వున్నతాధికారసంఘం కాబోలు, అండర్ గ్రౌండుకుపోయి ఉద్యమాన్ని నిర్వహించ దలచుకున్నారట. ప్రత్యేకాంధ్ర ఏర్పాటు చర్చలకు ప్రధాని, రాష్ట్రపతిమాత్రం పిలిస్తే పోవాలని తీర్మానించారట.

ఇవి నరసారావుపేట నిర్ణయాలు. ఈరోజు (శుక్రవారం) వరకు నాయకులెవ్వరూ అండర్‌గ్రౌండుకు పోయి వుండలేదు; అందరూ భూమిపైన్నే వున్నారు. సుబ్బారెడ్డిగారితో ప్రధాని కార్యదర్శి నంద్యాలకు ఫోన్‌చేసి మాట్లాడాడట

ఆదిలోనే హంసపాదు!

ఆదిలోనే హంసపాదు అన్నారే, ఆ విధంగా అయింది ఉద్యమంలోని కాంగ్రెస్ నాయకుల - ఢిల్లీనాయకుల చర్చలు ప్రహసనం. అటు పార్టీ స్థాయిలో, అటు ప్రభుత్వస్థాయిలో ఆంధ్ర నాయకులను సంప్రతింపులకు పిలిపించాలని కేంద్రనాయకుల వుద్దేశ్యమట కాని ఎత్తుకుంటూనే తప్పుచేశారా- అనిపిస్తుంది. రాజీనామా మంత్రులు తొమ్మిదిమందిలో ముగ్గురిని ఆహ్వానించారట కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు. వాళ్లు పోదలచుకున్నారు; విమానం టిక్కెట్లు కూడా కొన్నారట. కారు ప్రమాదంలో కాలు దెబ్బతగిలినందువల్ల బసిరెడ్డిగారు విరమించుకున్నారట; కృష్ణమూర్తి నాయుడు, మూర్తిరాజు, చల్లా సబ్బరాయుడుగారలు పోదలచుకున్నారట. కాసనన్నల రాజీనామా పత్రాలను కాంగ్రెస్ అధ్యక్షునికి పమ్పించి, రాష్ట్రపతి-ప్రధానులకూడా కలుసుకొని వచ్చిన 'శాంతిదూత' శ్రీ శేషాల దశరథరామరెడ్డి కూడా ఈ త్రయంతో వెంటపెట్టుకో దలచుకున్నది. కాని ఆఖరు నిమిషంలో విరమించుకోడం జరిగింది.

ఈ విరమణ నరసారావుపేటకు పోయి సుబ్బారెడ్డి ప్రభృతులతో చర్చలు జరిపిన పిదప జరిగింది. సుబ్బారెడ్డిగారికి ఆహ్వానం లేదు కాబట్టి తాము పోవడం లేదన్నారు. సుబ్బారెడ్డిగారిని ఎందుకు ఆహ్వానించలేదయ్యా అంటే, ఆయన కారణ లేదు అన్నారు కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి శ్రీ యాదవ్. దొంగ్రపోవడమేమిటి, ఆయన అస్థానానికి పోలేదుకదా, ఇది కేవలం కుంటిసాకు అని విమర్శించారు వేర్పాటువాదులు.

మహా శివవైఖరి ననుసరించిన బి. వి. నుండి, సౌమ్యంగావున్న వేర్పాటు కాంగ్రెస్ నాయకులను దూరంగా లాగడానికి కాంగ్రెస్ అగ్రనాయకులు వేసిన ఎత్తుగడ విఫలమైంది అని ఒక వ్యాఖ్య. నరసారావుపేటలోని ప్రతిపక్ష నాయకుల వొత్తిడికి లొంగిపోయి కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుని ఆహ్వానాన్ని తిరస్కరించారు అని ఇంకో భాష్యం. ఇది నిజమైనా కాకపోయినా, కాంగ్రెస్ పరువు పోయిందిమాత్రం నిజం!

కాంగ్రెస్ నాయకులూ తప్పుతెలుసుకున్నారు; సవరించుకున్నారు. కేంద్ర నాయకులతో సంప్రతింపులకు ఢిల్లీ రావలసిందిగా శ్రీ యాదవ్ సుబ్బారెడ్డిగారిని పిలిచాడట. సుబ్బారెడ్డిగారు ఏ సంగతి చెప్పడానికివ్వవధికావాలన్నాడట. సుబ్బారెడ్డితో సంప్రతించడానికి బసిరెడ్డి, కృష్ణమూర్తి నాయుడు నంద్యాలకు వెళ్ళారు. కాంగ్రెసేతర నాయకులనుకూడా ఆహ్వానిస్తేనే తాను రాగలనని సుబ్బారెడ్డిగారు షరతుపెడితే ఏమవుతుందో చూడాలి. ఆ సూచనకు సుబ్బారెడ్డిగారి కాంగ్రెస్ అనుయాయులే ఏకీభవించక పోవచ్చునంటారు.

(ఇంతకూ బి. వి. ని ఆహ్వానించింది ప్రధానా, లేక కాంగ్రెస్ కార్యదర్శా? లేక ఇద్దరూనా! దినపత్రికల వార్తలు భిన్నంగా వున్నాయి.)

తెలంగాణా జాయింట్ ఫ్రంట్

ఆంధ్ర-తెలంగాణా వారు సమైక్య పోరాటానికి పూనుకొంటే, వేర్పాటు త్వరితగతిని జరుగుతుందని ఉభయప్రాంతాల నాయకులూ అభిప్రాయపడ్డారు- నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు పోయి చెన్నారెడ్డి గారిని బతిమలాడి వచ్చారట. ఆ డాక్టరు గారూ సిద్ధంగావున్నారు. కాని బి. వి. లో మాత్రం ఆ తలంపు వున్నట్లులేదు.

చెన్నారెడ్డిగారు తెలంగాణా కాంగ్రెస్ ఫోరం అని ఒక సంఘాన్ని పెట్టాడు. ఒక సభకూడా జరిపాడు; శ్రీ బసిరెడ్డి ప్రభృతి ఆంధ్ర నాయకుల చేత కూడా ఉపన్యాసాలిప్పించాడు. ప్రత్యేక తెలంగాణా కావాలంటున్నాడు; కాంగ్రెస్ నుండి బయటికి పోవడానికి సిద్ధమంటున్నాడు. కాని ఆయన మాటకు, ఆయన నాయకత్వానికి తెలంగాణాలో ఇదివరకంతటి చెలామణి వున్నట్లులేదు. ప్రతిపాదనలు, ప్రయత్నాలేకాని ఇంకా జాయింట్ ఫ్రంట్ ఏర్పడలేదు.

తెలంగాణాలో సమైక్యతా ఫ్రంట్ కూడా ఒకటి ఏర్పడింది. దాని పేరు కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు ఫ్రంటు. సమైక్యతావాది అయిన మాజీ తెలంగాణామంత్రి శ్రీ టి. రాజారాం నాయకుడు. దాని స్వరూపాన్ని చూస్తే, ఆ ఫ్రంటును తెలంగాణాకే పరిమితం చేయడంకాక, రాష్ట్ర వ్యాపితం చేయాలనేది వారి ఉద్దేశ్యంగా కనపడుతుంది. రాష్ట్రవిభజన, సమైక్యతల విషయం ఎట్లాపోయినా; అమలు జరుపగలిగితే ఈ ఫ్రంటు కార్యక్రమం చాల అవసరమైంది.

ఆంధ్రలో సమైక్యతావాదులంటే నోరు మెదిపే అవకాశం లేదుకాని; తెలంగాణాలో మాత్రం సమైక్యతలో విశ్వాసంవున్నవారు నిర్భయంగా ప్రకటించ గలుగుతున్నారు. అంటే, ఆ ప్రాంతంలో వేర్పాటు ఉద్యమం 'ఆవేశ' పరిణామన్నందుకోలేదన్నమాట.

వాజ్‌పాయ్ విశ్వనాథన్

జనసంఘం నాయకుడు శ్రీ వాజ్‌పాయ్ 1 తేది గుంటూరు, కడపల వచ్చి పోయారు. వేర్పాటును సమర్థిస్తూ, పార్లమెంటులో తాను సమస్యను ప్రస్తావించ గలనని చెప్పారు. శాంతియుతంగా వుద్యమాన్ని కొనసాగించమని సలహాచెప్పారు. 1969 లో సమైక్యతను ప్రబోధించిన జనసంఘం, ఇప్పుడు వేర్పాటును ప్రోత్సహిస్తున్నదేమిటి అని ప్రశ్నిస్తారనుకున్నారో ఏమో; దానికి తానే సమాధానం చెప్పకున్నాడు. తెలంగాణావారకూడా వేర్పాటుకు కోరుతున్నారు కాబట్టి తాము రాష్ట్రాన్ని విభజించమంటున్నామని ఆయనన్నాడు. రాష్ట్రంలో జనసంఘం వుద్యమంలో వున్నదికాబట్టి శ్రీ వాజ్‌పాయ్ సంప్రదించడంలో అర్థముంది.

కాని పార్లమెంటులో డి. ఎం. కె. వుప నాయకుడట శ్రీ విశ్వనాథన్, అన్ని జిల్లాలు పర్యటిస్తున్నాడు. పరిస్థితుల అంచనాకు వచ్చాడట పార్లమెంటు సభ్యుడైన వాడికి, దేశంలో ఏ ప్రాంతంలోనైనా పర్యటించడానికి హక్కు వుంది, స్వేచ్ఛ వుంది కాని ఆయన సభల్లో అభిప్రాయాలు చెప్పడం, విమర్శలుచేయడం వుచితమా? అని కొందరి ప్రశ్న. ఆంధ్రలో డి. ఎం. కె. ఎక్కడాలేదు; చిత్తూరుజిల్లాలో మాత్రం కొంతవుండవచ్చు. అంతమాత్రానికి విశ్వనాథన్ ప్రమేయం సమంజసమా? అని అడుగుతున్నవారూ లేకపోలేదు. ఇటీవల తమిళనాడు పెద్ద కల్లోలానికి గురియై డి. ఎం. కె. రామచంద్రన్ డి. ఎం. కె ప్రభుత్వాన్ని వూపి పారేశాడు. ఆందోళన, అలజడి, కాల్పులు కల్లోలంగా వుండినది. ఆ తమాషాకి ఆంధ్ర పార్లమెంటు సభ్యులెవరూ అక్కడకుపోయి పరిశీలనలు జరిపి, తీర్మానం కల్గించుకొనిరాలేదే! ఏ సమస్యపైనైనా పార్లమెంటులో మాట్లాడవచ్చు; శ్రీ విశ్వనాథన్ విజయవాడలో వెలిబుచ్చినట్లు, పార్లమెంటును ప్రతిష్టంభింపచేయనూవచ్చు. కాని ఆంధ్రలోని ఒక రాజకీయపార్టీ నాయకుడు పర్యటించడమనేది ఆరోగ్యకరమైన సంప్రదాయం కాదేమో?

ఇటీవల శ్రీ లచ్చన్న మద్రాసుకు పోయివచ్చారు. శ్రీ లచ్చన్న "స్వతంత్ర ఆంధ్ర" అనే హెచ్చరికను చేస్తున్న విషయంకూడా తెలిసిందే. లచ్చన్న మద్రాసు సందర్శనం తర్వాత, శ్రీ విశ్వనాథన్ ఆంధ్రకు రావడం అపోహలను కల్గించింది. అవి నిరాధారమనుకోండి!

రాష్ట్రంలో పరిస్థితి

ఈ వారంలో పరిస్థితి ప్రశాంతమనే చెప్పాలి. ఒక్క శ్రీకాకుళంలో తప్ప, ఎక్కడా కర్ఫ్యూలేదు. కాల్పులు కూడాలేవు. శాంతియుతమైన ప్రదర్శనలు తప్ప, మరే గొడవలూలేవు. సి. ఆర్. పి. వాళ్ళ అవసరమూ ఎక్కడాలేదు.

అయితే ప్రభుత్వాస్తి విధ్వంసనకాండ మాత్రం చెదురుమదురుగా జరుగుతూనే వుంది. మరీ రైళ్లు, కలుస్తేవన్ను దుండగుల బారినపడుతున్నవి. కడపజిల్లాలో ఫిష్ ప్లేట్లు తొలగించినందువల్ల, సంభవించవలసిన ఘోరమైన ప్రమాదాలు దైవవశాత్తు తప్పిపోయాయి. కడపసమీపంలో ఆయిల్ టాంకర్లతోకూడిన ఒక గూడ్సురైలు పడగొట్టబడింది; 30 వేల రూపాయలు నష్టమట. ఇక రైల్వేస్టేషన్లు, క్యాబిన్లు అనంత ధ్వంసం. గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, కడప జిల్లాల్లో రైళ్లమీద మట్టికి ఎక్కువగావుంది. రైళ్ల రాకపోకలు పూర్తిగా నిలిపివేయబడినాయి.

రైల్వేతర్వాత పోస్టాఫీసులు, టెలిఫోన్ ఎక్స్చేంజీలు విధ్వంసం గావింపబడుతున్నాయి. పోస్టాఫీసులు వారంలో మూడురోజులుమాత్రమే పనిచేయుటకు అనుమతింపబడుతున్నాయి; బ్యాంకులూ అంతే. టెలిఫోన్ ఎక్స్చేంజీలుమాత్రం అన్నిరోజులూ పనిచేస్తున్నాయి.

ఆర్. టి. సి. బస్సులు పూర్తిగా నిల్చిపోయాయి. ప్రయివేటుబస్సులుమాత్రమే తిరుగుతున్నాయి. లారీరవాణాకూడా మామూలుగా లేదు; చాలవరకు మితంగా వుంది.

ఆఫీసులు ఒక్కటీ పనిచేయడంలేదు. కోర్టులూ దీర్ఘవిశ్రాంతిలోనే వున్నాయి. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ప్రజాజీవితం దుర్భరంగావుంది.

నాయకుల విజ్ఞప్తి

శ్రీ బి.బి. మొగలు విద్యార్థినాయకుడు శ్రీ వెంకయ్యనాయుడుప్రభృతులు ఉద్యమాన్ని శాంతియుతంగా నిర్వహించమని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు. హింస దౌర్జన్యాలు విధ్వంసకాండ ఉద్యమానికి అపకారం చేస్తాయని హెచ్చరిస్తున్నారు. విధ్వంసకాండకు పూనుకునే శక్తులను ఒకకంట కనిపెట్టి వుండవలసిందిగా సంయుక్త కార్యాచరణ సమితి కూడా హెచ్చరించింది.

ఆంధ్రసేనమాత్రం సంయుక్త కార్యాచరణ సమితి కార్యక్రమంతో ఆంధ్రరాష్ట్ర రాదంటూ, ఆరు అంశాల కార్యక్రమాన్ని ప్రకటించింది. ఆ కార్యక్రమంలోనూ కొత్తదనమేమీలేదు.

6 తేది నాటికి శాసనసభ్యులందరూ రాజీనామాలివ్వాలని విద్యార్థులు పిలుపిచ్చారుకాని; మళ్లీ రాజీనామాలకు ఒత్తిడి చేయవద్దని విద్యార్థి కార్యాచరణ సమితి విజ్ఞప్తి చేసింది. పోటీ ప్రభుత్వం సాయుధ పోరాటం అనేవికూడా వారి పట్టల్లోలేవు.

మందేమి జరగబోతుందో, లోపల ఏము దోలాని, బయటమాత్రం ప్రశాంతత వుంది. అది కల్లోలానికి ముందుండే ప్రశాంతత కాకూడదని అందరూ ఆశిస్తున్నారు.

అరెస్టులు

గుంటూరు మున్సిపల్ ఛైర్మన్ శ్రీ చేబోలు హనుమయ్య; కృష్ణ జిల్లా ఛైర్మన్ శ్రీ పిన్నమనేని కోటేశ్వరరావు; విద్యార్థి నాయకులు శ్రీ యుతులు అగస్టిన్, వెంకయ్యనాయుడు, హరిబాబు అరెస్టు గావింపబడినారు. అరెస్టులుకూడా చడీచప్పుడా రహితంగా జరుగుతున్నట్లులేదు.

——

మంత్రివర్గ విస్తరణ

(3వ పేజీ కొరవ)

నమ్మకపాత్రుడు టి. వెంకటస్వామి తిరిగి మంత్రిఅయ్యాడు. రాష్ట్రంలో తీవ్రంగా ఉద్యమం సాగుతూ, కేంద్రప్రభుత్వం ఘాటైన విమర్శలకు గురిఅవుతూ, ముఖ్యంగా ఇందిరమ్మ కాంగ్రెసువాదుల చేతనే దుయ్యబట్టబడుతున్న పరిస్థితుల్లో ఆంధ్ర తెలంగాణాలనుండి యిద్దర్ని మంత్రివర్గంలో చేర్చుకోవడం ఆశ్చర్యకరంగానే వుంది. దీనివల్ల రాబోయే పరిణామాలు ఎలావుంటాయోనన్న అనుమానమైనా లేకుండా ఇందిరమ్మ వ్యవహరించిందంటే ఆంధ్రోద్యమం గురించి ఆమె అభిప్రాయం తేటతెల్లమవుతుంది.

బీహారు మాజీ ముఖ్యమంత్రి భోలా పశ్వాన్ శాస్త్రి, ఆయిల్ ఇండియా మాజీ ఛేర్మన్ డి. కె. బారువా నియామకాలకు రాజకీయ ప్రాముఖ్యత ఏమీలేదు.

ఇక మిగిలిందంతా శాఖల పునర్విభజనమాత్రమే. టి. ఏ. పాయ్‌కి రైల్వేశాఖ తొలగించి భారీ పరిశ్రమలిచ్చారు. ఎల్. ఎన్. మిశ్రా విదేశ వాణిజ్యశాఖనుండి కాబినెట్‌హోదాకు ప్రమోషన్ పొంది రైల్వే మంత్రిఅయ్యాడు. కె. వి. రఘునాథరెడ్డి నుండి పారిశ్రామికాభివృద్ధిశాఖ తీసి, లేబరుమంత్రిని చేశారు.

శాఖలమార్పుల్లో పాలనా సౌలభ్య మొక్కటే లక్ష్యంగా కనిపిస్తున్నది. సి. సుబ్రహ్మణ్యంగారి పారిశ్రామికాభివృద్ధి శాఖలో యింతవరకూ లేని కొన్ని పరిశ్రమలుకూడా తగిలించబడ్డాయి. ఖాదిల్కర్ హోంశాఖనుంచి తరలింపబడి కుటుంబనియంత్రణ, ఆరోగ్యశాఖ యివ్వబడింది.

ఈసారి రైల్వేశాఖ ప్రయాణీకులు చాలామందివున్నారు. కె. సి. పంత్‌కు ప్రమోషన్ వస్తుందని పరిశీలకులు బల్ల గుద్ది వాదించేశారు. అదీ తప్పిపోయింది.

మొత్తంమీద- మంత్రివర్గ విస్తరణ రాజకీయంగా ఏ గొడవలూ తెచ్చిపెట్టదు; ఏలాభమూ చేకూర్చబోదు!

★ ★ ★

ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రధాన కార్యదర్శి కర్ట్ వాల్డీమ్ 3 తేది ఢిల్లీకివచ్చి, నాలుగు రోజులు కేంద్ర నాయకులతో చర్చలు జరిపారు. సిమ్లా ఒప్పందం ప్రతిష్టంభనను తొలగించడానికి ఇండియా, పాకిస్థాన్, బంగ్లాదేశ్ నాయకులతో సంప్రతింపులు జరపాలనే ఉద్దేశంతో ప్రారంభమైన వాల్డీమ్ పర్యటన ప్రథమభాగం ఫలవంతంగానే ముగిసింది. ఢిల్లీలో ప్రధాని ఇందిరాగాంధి, విదేశాంగమంత్రి స్వరణ్ సింగ్, రాష్ట్రపతి వి. వి. గిరి ప్రభృతి నాయకులతో చర్చలు సాగించాడు.

తన పర్యటనవల్ల ఐక్యరాజ్యసమితి ఇండియా-పాక్-బంగ్లా సమస్యలో తలదూర్చబోతుందని అనుకోకూడదని వాల్డీమ్ స్పష్టపరచాడు.

మూడు దేశాల సమస్యలు సామరస్యంగా పరిష్కారం కావాలంటే ముందు కొన్ని షరతులు అంగీకరింపబడాలి బంగ్లాదేశ్‌ను పాకిస్థాను గుర్తించనంత కాలం స్నేహపూర్వకమైన సంప్రతింపులకు అవకాశంలేదు. పాకిస్థానతో శాంతి ఒప్పందాలు నెలకొల్పుకోడానికి ఇండియా ఎప్పుడూ సంసిద్ధమే! మార్పురావలసింది, ఆ మార్పు నిజాయితీతో కూడిందిగా వుండాల్సింది పాకిస్థానలోనే!

1949 కరాచీ ఒప్పందం ప్రకారం ఏర్పడ్డ జమ్మూ కాశ్మీర్ కాల్పుల విరమణ రేఖకి సిమ్లా ఒప్పందం దృష్ట్యా ఎలాంటి విలువలేదు. ఇక అక్కడ ఐక్యరాజ్యసమితి పరిశీలక బృందం వుండనవసరం లేదు, సిమ్లా ఒప్పందం ప్రకారం ఏర్పడ్డ కొత్త 'కాల్పుల విరమణరేఖ'ని పర్యవేక్షించే అవకాశం ఐ. రా. స. కు లేదని ఇండియా స్పష్టంచేసింది. ఈ వాదాన్ని భద్రతా సమితికి నివేదించి, మొత్తం సమస్యనే చర్చకు తీసుకరావాలని భుట్టో ఆలోచనట. వాల్డీమ్ పాకిస్థాన్ పర్యటన సందర్భంలో భుట్టో ఈ ప్రతిపాదన చేయవచ్చు అంతే వాల్డీమ్ తనకు తానుగా ఈ చర్చను భద్రతాసమితికి నివేదించే అవకాశాలు కనిపించడంలేదు.

——

Edited, Printed and Published by M. Sree Ramamurthy, at the Zamin Ryot Press, 190, Tipparajuvari Street, Nellore (A. P.)